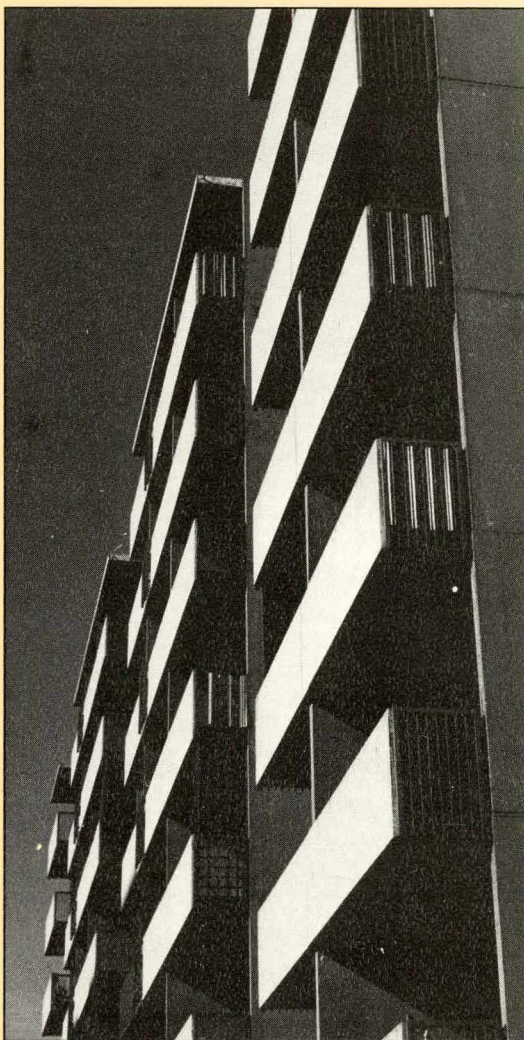




Asumisen tuki 1988

Timo Matala





Asumisen tuki 1988

Timo Matala

Kesäkuu 1991

Tiedustelut:
Timo Matala
puh. (90) 17 341

SVT *Suomen Virallinen Tilasto*
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Kansikuva: Mikko Nurmi

Helsinki 1991

HAKAPAINO OY, HELSINKI 1991

Alkusanat

Asumisen tuki 1988 selvityksessä tarkastellaan asumismenojen alentamiseen tähtäävän tuen jakautumista erilaisille kotitalouksille. Tuen jakautumisen muutoksia verrataan vuoteen 1985.

Selvitys perustuu Tilastokeskuksen tulonjakotilaston aineistoon. Sen tiedot on saatu yli 12 000 kotitalouden antamista haastattelutiedoista. Aiemmin on samaa aihepiiriä käsitelty kahdessa Tilastokeskuksen tutkimuksia-sarjan julkaisussa: Tahvanainen Markku: Asuntolainojen korot ja verot (no. 140) sekä Asunto-olot ja asumisen tuki (no. 155).

Selvitystä on osittain rahoitettu Asuntohallituksen myöntämällä asuntotukimäärärahalta.

Tutkimusta valvovassa seurantaryhmässä on ollut toimistopäällikkö Olavi Lehtinen Asuntohallituksesta puheenjohtajana sekä muina jäseninä tutkija Anneli Juntto ja tutkija Keijo Tanner Asuntohallituksesta, ylitar kastaja Markku Tahvanainen Ympäristöministeriöstä sekä toimistopäällikkö Hilikka Vihavainen Tilastokeskuksesta.

Selvityksen on laatinut yliaktuaari Timo Matala. Pääsuunnittelija Heikki Oksanen ja atk-suunnittelija Timo Peltomaa ovat muodostaneet tulonjakotilaston perusaineistosta siinä käytetyn atk-tiedoston. Julkaisun ovat taittaneet tekstinkäsittelijä Hilikka Lehikoinen ja tekstinkäsittelijä Seija Töyräänvuori.

Helsingissä toukokuussa 1991

Hilikka Vihavainen

Sisällys

Sivu

Alkusanat	3
1. Johdanto	5
2. Asuntomarkkinat 1980-luvulla	6
3. Asumisen tuki	10
3.1 Asumisen tukimuodot	10
3.2 Tuen kehitys 1980-luvulla	14
4. Tuen jakautuminen vuonna 1988	17
4.1 Asumisen kokonaistuki	19
4.2 Asumistuki	27
4.3 Omistusasuntojen alikorkotuki	31
4.4 Asp-korkotuki	34
4.5 Korkovähennysetuus	36
5. Päätelmiä	42
Kirjallisuus	45
Liite: Alikorkotuen ja korkovähennysetuuden laskeminen	46
Liitetaulukot	51

1. Johdanto

Asumismenot vaihtelevat Suomessa kotitalouksien kesken erittäin paljon. Tämä selvitys tarkastelee yhtä asuntopolitiikan aluetta: niitä keinoja, joilla enemmän tai vähemmän suoraan pyritään alentamaan kotitalouksien asumismenoja. Tällaisia tukimuotoja ovat asumistuki, korkotuki sekä korkojen verovähennysetuus.

Selvitys perustuu Tilastokeskuksen tulonjakotilaston aineistoon vuodelta 1988. Edellinen vastaavatyypinen selvitys koski vuotta 1985. Silloin käytössä oli kotitaloustiedustelun aineisto¹. Tänä aikavälinä tehtiin mm. rahapoliittisia päätöksiä, jotka ovat mullistaneet asunomarkkinatilanteen melko perusteellisesti. Itse tukijärjestelmääkin on jossain määrin muutettu. Viime vuosikymmenen loppupuolen tilanteen tarkastelu onkin poikkeuksellisen mielenkiintoista siltäkin osin, miten se on vaikuttanut kotitalouksien saaman asumisen tuen määrään ja jakautumiseen.

Tuen merkitystä tarkastellaan kotitalouksien kannalta. Tuen vaikutusta esimerkiksi asun-

tomarkkinoihin ei aineiston perusteella voida tarkastella, vaan näkökulmana on se, miten paljon tukea erityyppiset kotitaloudet ovat saaneet.

Käsiteltävät tukimuodot muodostavat huomattavan osan kotitalouksien saamasta asumisen tuesta. Mukana ei kuitenkaan ole esimerkiksi vuokra-asuntojen tuotanto- tai alikorkotukea eikä monia kertaluonteisia tukia ja avustuksia. Verotuesta on käytetyssä aineistossa mukana korkojen verovähennysetuus.

Vuoden 1988 tilannetta verrataan vuoteen 1985. Molemmilta vuosilta käytössä olevat aineistot ovat tarkasteltavien tukien ja kotitalouksien luokittelumuuttujien osalta vertailukelpoisia. Asumismenotiedot ovat kuitenkin vuoden 1988 aineistossa aikaisempaa aineistoa suppeampia, joten niiden osalta täydelliseen vertailukelpoisuuteen ei ole päästy. Asumismenoja on selvityksessä käsitelty ainoastaan siltä osin, kuin ne perustuvat todellisiin rahamenoihin.

¹ Kärkkäinen - Matala - Tiitinen - Tyrkkö: Asunto-olot ja asumisen tuki, Tilastokeskuksen tutkimuksia 155

2. Asuntomarkkinat 1980-luvulla

Taloudelliset tuet muodostavat osan niistä asuntopolitiikan keinoista, joilla pyritään vaikuttamaan kotitalouksien asumistasoon ja asumismenoihin. Tuen tarve ja haluttu jakautuminen on riippuvaista erityyppisten kotitalouksien asemasta asuntomarkkinoilla. Siihen taas vaikuttavat monet seikat: tarjolla olevan asuntokannan määrä ja rakenne, uustuotanto ja sen koostumus, rahamarkkinat ja korot, asuntojen hinta- ja vuokrataso jne.

Markkinat vaihtelevat alueittain ja muodostuvat käytännössä monien toisiinsa mutkikkaasti vaikuttavien päätösten ja tapahtumien seurauksena. Asuntomarkkinoihin vaikuttaa luonnollisesti harjoitettu tuki- ja muu asuntopolitiikka, mutta myös monet päätökset, joita ei ainakaan ensisijaisesti ole tarkoitettu asuntopoliittisiksi. Hyvänä esimerkkinä on rahapolitiikka. Asuntomarkkinoiden ennustaminen onkin osoittautunut hyvin vaikeaksi lyhyelläkin aikavälillä, vaikka niiden mekanismi periaatteessa tunnetaan. ¹ Seuraavaksi tarkastellaan joitakin keskeisimpiä asuntotilanteeseen vaikuttaneita tekijöitä 1980-luvulla.

Vaikka väestönkasvu Suomessa on hidastunut, asuntokuntien ja kotitalouksien määrä kasvaa yhä nopeammin. Tämä johtuu siitä, että asuntokunnat ovat entistä pienempiä. Vuonna 1988 asuntokuntia oli 1 982 000. Silloin niissä oli keskimäärin 2,46 henkeä. Asuntokuntien määrä on kasvanut noin 200 000:lla vuodesta 1980, jolloin niissä oli keskimäärin 2,64 henkeä. Asuntokuntien määrän kasvu on johtunut lähinnä pienten, yhden ja kahden hengen asuntokuntien lisääntymisestä (liitetaulukko 1).

Asuntokuntien koko vaihtelee alueittain. Vuonna 1988 niiden keskikoko oli kaupun-

geissa 2,32 henkeä ja muissa kunnissa 2,73 henkeä. Pääkaupunkiseudun asuntokunnissa oli keskimäärin 2,21 henkeä.

Asuntokuntien pienenemiseen vaikuttaa väestön ikääntymisen ja avioerojen ohella nuorten muuttaminen kotoa. Toisaalta asuntokuntien lisääntyminen ei kerro vielä todellisesta asuntojen tarpeesta. On ilmeistä, että moni nuori asuu vielä vanhempiensa luona, koska kohtuuhintaisia vuokra- tai omistusasuntoja ei nykytilanteessa ole saatavissa. Asuntomarkkinoille olisi yhä tulijoita.

Ensiasunnon hankkijoilla on tietysti ollut vaikeinta. Asumistaso on Suomessa muihin Pohjoismaihin verrattuna huomattavan alhainen, mikä on ylläpitänyt kotitalouksien asunnonvaihtohaluja pitkälle keski-ikään. Asuntomarkkinoilla on ollut pysyvä ylikysyntätilanne, jota muuttoliike pääkaupunkiseudulle ja muihin kasvukeskuksiin on vielä kärjistänyt.

Asuntojen kysyntää on enemmän tai vähemmän tietoisesti säädelty rahapolitiikalla ja julkisella lainoituksella sekä muulla tuella. Asuntotuotanto on sopeutunut kysyntään omalla viiveellään, usein voimakkaasti heilahdellen.

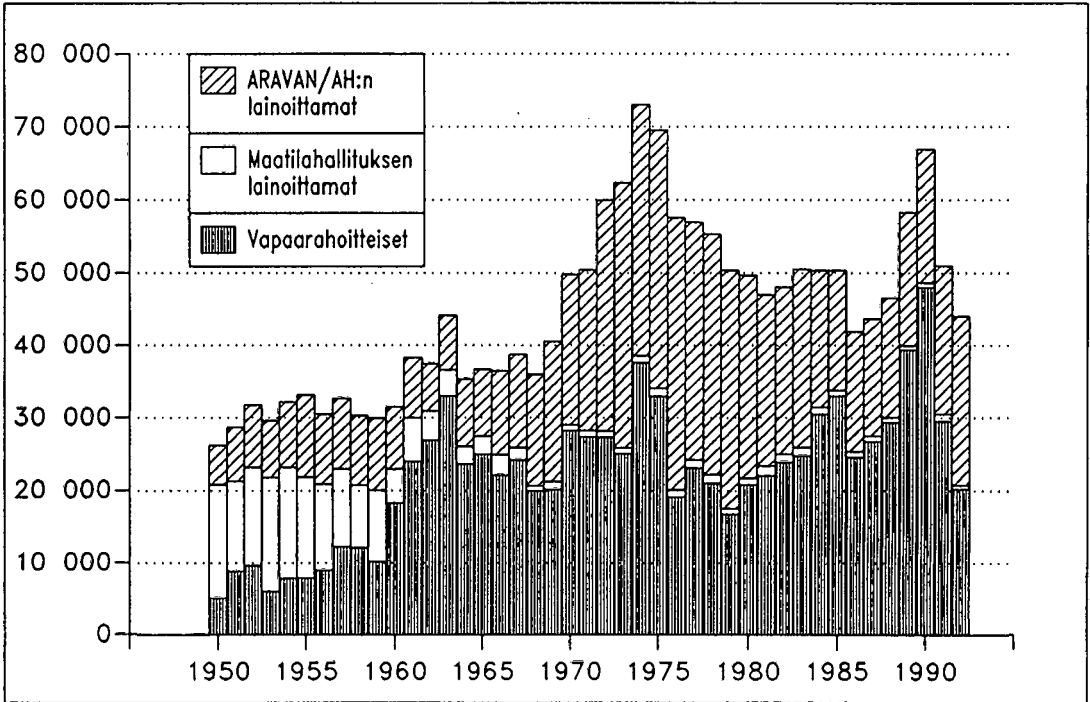
Suomen asuntomarkkinoille on ollut ominaista huomattavan suuri ja lisääntyvä omistusasuntovaltaisuus. Omistusasuminen on viime vuosikymmeninä lisääntynyt erityisesti kaupungeissa. Vuonna 1980 omassa asunnossa asui 63 prosenttia asuntokunnista, vuonna 1988 vastaava osuus oli 72 prosenttia (liitetaulukko 2). Omistusasuminen on lisääntynyt koko vuosikymmenen, mutta erityisesti vuonna 1988, jolloin omistusasujien määrä kasvoi 58 000 asuntokunnalla.

¹ Summa, Hiikka: Korot, hinnat ja asuntopolitiikka (1991).

Tärkeänä syynä omistusasumisen lisääntymiseen on ilmeisesti ollut vuokra-asuntojen riittämätön tarjonta. Julkinen tuotanto ei ole kyennyt korvaamaan asuntokannasta poistuneita vapaarahoitteisia vuokra-asuntoja. Vuokra-asuntojen osuutta on 1980-luvulla pienentänyt erityisesti työsuhdeasuntojen väheneminen.

Julkisen lainoituksen osuus asuntotuotannosta on 1980-luvulla laskenut 1970-luvun huippuvuosista, jolloin asunnoista tuotettiin valtion osalainoittamana runsaat 60 prosenttia. Kun aravia rakennettiin vielä vuosikymmenen alussa hieman yli puolet kaikista asunnoista, oli niiden osuus vuosikymmenen lopussa enää vajaa kolmannes.

Kuvio 1. Valmistuneet asunnot vuosina 1950–1990 ja arvio vuosille 1991–1992



Asuntojen tarvitsijoita on riittänyt, vaikka asuntotuotanto on Suomessa ollut kansainvälisesti katsoen vilkasta. Asuntoja tuotettiin vuosikymmenen alkupuolella vuosittain noin 50 000. Vuosikymmenen puolivälin jälkeen tuotanto laski, kunnes se vuosina 1989 ja 1990 nousi jälleen huippulukemiin. Asuntoja valmistui tällöin lähes yhtä paljon kuin 1970-luvun ennätysvuosina. Rakentamisen huippusuhdannetta kesti lähes kaksi vuotta, kunnes kysynnän romahdettua vuonna 1990 uusien vapaarahoitteisten asuntojen aloitusmäärä putosi alle puoleen. Vuoden 1991 keväällä arvioidaan uusia myymättömiä asuntoja olevan noin 15 000.

Vapaarahoitteisen asuntotuotannon huomattavasti vähetessä voi odottaa aravatuotannon osuuden jälleen kasvavan 1990-luvun alkupuolella.

Valtion lainoittamassa asuntotuotannossa on siirrytty yhä enemmän vuokra-asuntotuotantoon. Kun vuosikymmenen alussa vuokra-asuntojen osuus valtion lainoittamista asunnoista oli runsaat 40 prosenttia, aloitettiin vuonna 1989 runsaan 12 900:n uuden arava-vuokra-asunnon rakentaminen. Vuokra-asuntojen osuus asuntolainoitetusta tuotannosta oli tällöin yli 70 prosenttia.

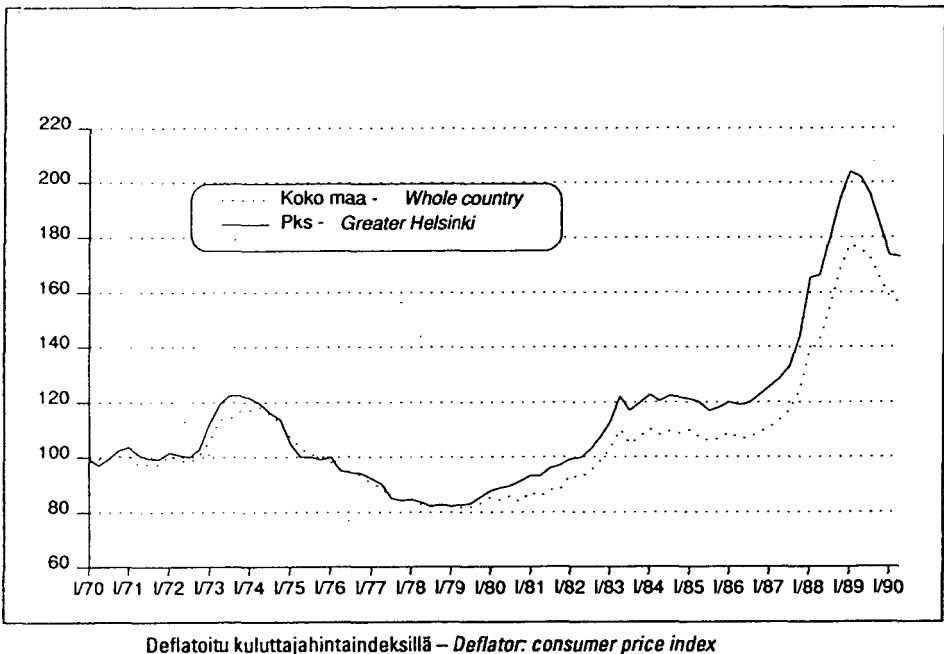
Vuosikymmenen lopulla ovat asuntomarkkinat Suomessa muuttuneet perusteellisesti. Siihen on tärkeimpänä syynä nähty vapautuneet rahamarkkinat. Vuosikymmenen alkupuolella asuntolainanantoa säännösti. Suomen Pankin tiukasti ohjaamalla luottomarkkinoilla ei ollut kilpailua vaan pankkien välillä vallitsivat jokseenkin yhtenäiset ehdot. Luotonantoa säädeltiin vaatimalla huomattavaa etukäteissäästämistä, korot olivat peruskorkoon sidotut ja laina-ajat yleensä lyhyet.

Asuntolainajärjestelmän suurimpina ongelmina nähtiinkin kansainvälisesti katsoen lyhyet laina-ajat ja omarahoituksen suuri osuus. Asuntolainat eivät olleet kaikkien ulottuvilla. Toisaalta korkotasoa oli varsin kiinteä ja ainakin nykytilanteeseen verrattuna suhteellisen kohtuullinen, varsinkin inflaatio huomioonottaen.

Vaikka rahamarkkinoiden liberalisointikehitys ilmeisesti onkin alkanut jo vuosikymmenen alkupuolella¹ on asuntomarkkinoiden kehityksen kannalta keskeisimpinä nähty ne Suomen Pankin ratkaisut, jotka alkoivat vuonna 1986. Tällöin luovuttiin antolainauskorkojen sääntelystä. Lokakuussa 1987 luovuttiin asuntoluottojen etukäteissäästämistä koskevista ohjeista. Seuraavan vuoden alusta lähtien voitiin asuntoluottojen korko sitoa Suomen Pankin julkaisemiin pitkäaikaisiin viitekorkoihin.

Pankit alkoivat myöntää vaihtuvakorkoisia, pitkäaikaisia, jopa ikuisia asuntoluottoja ilman etukäteissäästämistä. Seurauksena oli hyvin voimakas asuntoluottojen kasvu ja asuntohintojen ennätysellinen nousu. Vuonna 1987 asuntoluottokanta kasvoi 14 prosenttia. Suurimmillaan, yli 23 prosenttia kasvu oli vuonna 1988. Vuonna 1989 asun-

Kuvio 2. Asuntojen reaali hinnat 1970–1990 2. neljännes



1 Pekkarinen - Vartiainen: Rahapolitiikan itsetuho? Rahoitusmarkkinoiden muutokset 1980-luvulla. TTT:n katsaus 4/1990

toluotot kasvoivat 19 prosenttia. Vuodesta 1987 vuoteen 1988 nousivat vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat 37 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla nousu oli 40 prosenttia.

Vuonna 1989 Suomen Pankki jälleen kiristi luotonantoa. Uusien asuntoluottojen korot nousivat voimakkaasti, asuntojen kysyntä romahti ja hinnat kääntyivät laskuun. Asunnot olivat silti vuoden 1989 lopussa pääkaupunkiseudulla keskimäärin 76 prosenttia kalliimmat kuin vuonna 1986. Vuonna 1990 oli tilanteessa, jossa vapaarahoitteisen asunnon hankinta lainarahalla vallitsevalla hinta- ja korkotasolla oli käytännössä hyvätuloisenkin palkansaajan ulottumattomissa.

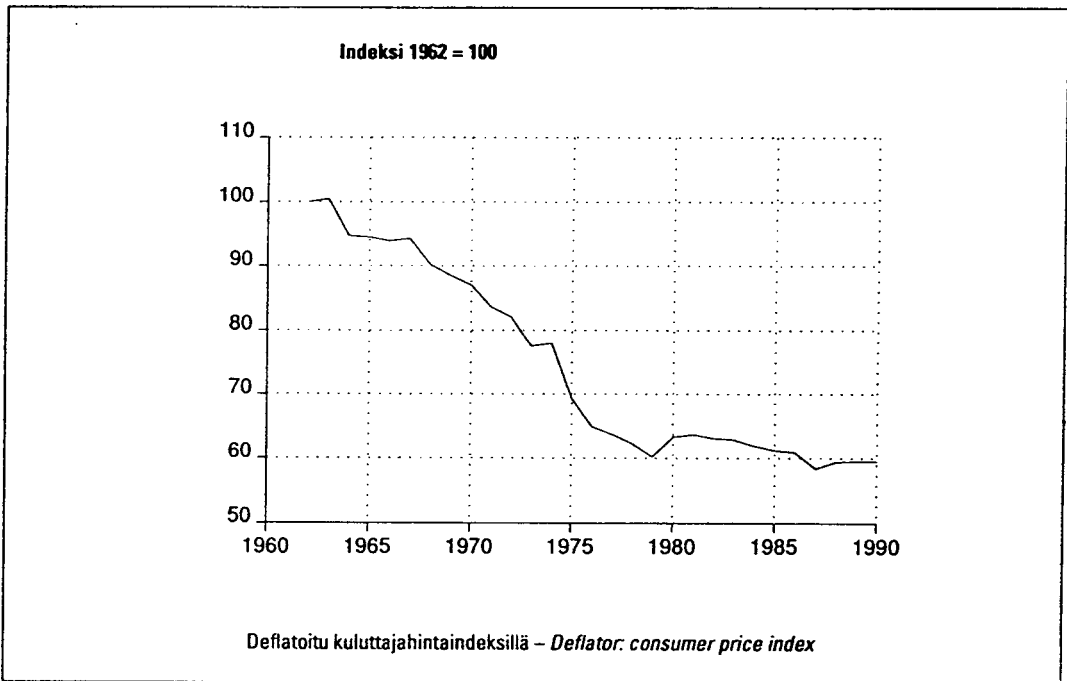
Vuokrat ovat olleet Suomessa säädeltyjä ja ne ovatkin viime vuosikymmeninä reaalisesti laskeneet. On myös väitetty, että juuri vuokrasääntely ja parantunut vuokralaisturva ovat osaltaan johtaneet vapaiden markkinoiden vuokra-asuntojen poistumiseen. Niiden tarjontaa on pyritty viime vuosina lisäämään tai ainakin poistumaa vähentämään ehdotuksilla, joilla vuokranantajille taattaisiin kohtuullinen reaalityttö.

Vuoden 1991 alusta lähtien on vuokrasääntelystä luovuttu uusien asuntojen osalta Itä- ja Pohjois-Suomessa korkeakoulupaikkakuntia lukuunottamatta.

Käytännössä vuokramarkkinoilla on varsin eri asemassa olevia vuokralaisia. Arava-vuokra-asunnoissa asumisturva on hyvä ja asumis- sekä vuokrataso yleensä kohtuullinen. Aravavuokrat vaihtelevat kuitenkin suuresti lainoitusvuoden mukaan. Uusissa asunnoissa, joissa yleensä asuu nuoria perheitä ne ovat selvästi korkeammat kuin vanhoissa. Vapaarahoitteisissa vuokra-asunnoissa asukkaan asema on yleensä epävarmempi, asuntojen laatutaso vaihteleva eivätkä vuokrat välttämättä aina kohtuulliset.

Sitten on vielä niitä, jotka ovat jääneet kokonaan markkinoiden ulkopuolelle. Vuonna 1990 arvioitiin asunnottomia olevan noin 15 300, eivätkä lukuun sisälly esimerkiksi ne nuoret, jotka vasten tahtoaan joutuvat asumaan vanhempiensa luona tai avioparit, jotka ovat yhdessä ehkä pelkästään asunnon takia.

Kuvio 3. Vuokrien reaalikehitys 1962–1990



3. Asumisen tuki

3.1 Asumisen tukimuodot

Asuntopolitiikan tärkeimpinä tavoitteina on pidetty kotitalouksien asumistason parantamista ja asumismenojen alentamista. Asuntopolitiikka taas koostuu hyvin monenlaisista julkisen vallan toimista. Tärkeän osan niistä muodostavat taloudelliset tuet.

Tukipolitiikalla voidaan pyrkiä joko asuntojen tarjonnan lisäämiseen tai asukkaiden asumismenojen alentamiseen. Asumismenoja alentamalla tuetaan toisaalta asuntojen kysyntää.

Tuen kohdentumisen kannalta tärkeänä erona on nähty se, missä määrin niiden myöntämiseen sisältyy tarveharkintaa ja missä määrin ne ovat kaikkien kotitalouksien asuinolojen parantamiseen tähtäävää yleistukea. Tarveharkinnan kriteerejä ovat yleensä tulot, varallisuus, asumismenot, lapsiluku jne. Käytännössä yleistuenkin määrä on usein riippuvaista kotitalouden ominaisuuksista, lähinnä tuloista.

Tuet voidaan vielä luokitella sen mukaan annetaanko ne suorina tulonsiirtoina kuten asumistuki vai välillisenä tukena esimerkiksi verojärjestelmän kautta. Kokonaisuutena tukijärjestelmä on varsin monimutkainen ja sitä säätelevät monet viranomaiset.

Asumisen tuet on usein tapana jakaa neljään pääryhmään: tuotantotukeen, asumistukeen, korkotukeen ja verotukeen.¹ Niitä tarkastellaan seuraavaksi lähinnä 1980-luvun tilanteen mukaisesti. Viime aikoina on tukijärjestelmään tullut uusia piirteitä ja tuki-

muotoja, jotka eivät välttämättä ole tehneet siitä yksinkertaisempaa tai tuensaajan kannalta helpommin ymmärrettävää. Niitäkin tarkastellaan hieman, vaikka ne onkin otettu käyttöön sen ajankohdan jälkeen, jota selvitys varsinaisesti käsittelee.

Tuotantotuki

Valtio ja kunnat tukevat asuntojen rakentamista ja korjausta lainoin ja avustuksin. Niillä pyritään ohjaamaan asuntotuotantoa sosiaalisesti, tiettyjen väestöryhmien tarpeisiin. Tuella pyritään lainoittamaan sellaisia kohteita joita muuten ei rakennettaisi. Tuotantotuki kohdistuu yleensä rakentajalle. Asukkaan kannalta tuki on välillistä ja ilmenee asuntojen tarjontana ja alempina asumismenoina.

Tuotantotuesta suurin osa on lainoja. Tueksi ne tekee lainoihin sisältyvät edulliset ehdot kuten laina-ajat. Niiden korot ovat yleensä myös edulliset, mutta sitä käsitellään myöhemmin alikorkotuen yhteydessä. Lainoitukseen liittyy olennaisesti hinta- ja laatuvalvonta. Lainoja myönnetään vuokra- ja omistusasuntojen, omakotitalojen ja asuntoloiden rakentamiseen ja peruskorjaamiseen. Vuodesta 1990 lähtien on voitu lainoittaa myös ns. asumisoikeusasuntoja, jotka ovat eräänlaisia vuokra- ja omistusasunnon välimuotoja. Asukas maksaa enintään 15 prosenttia asunnon hankintahinnasta asumisoikeusmak-

¹ Paukku Ossi: Asumissektorin tukipolitiikka Suomessa vv. 1956 -75, teoksessa Asumisolot ja asumisen tuki Suomessa, Asuntoreformiyhdistyksen julkaisuja no. 21, Kotka 1978.

sunä, jonka hän saa takaisin luovuttaessaan asunnon toiselle asukkaalle.

Tukea voidaan antaa myös suorina tuotantoväyryksinä ja korkotukena mm. vuokra-asuntojen hankintaan. Tässä selvityksessä näitä tukia ei tarkemmin käsitellä, koska käytetyllä aineistolla niiden merkitystä asukkaalle ei voida arvioida.

Asumistuki

Asumistuki on tukimuodoista selvimmin tarveharkintaista ja sillä pyritään alentamaan kaikkein pienituloisimpien kotitalouksien asumismenoja. Sen tavoitteena on myös ohjata niitä parantamaan asumistasoaan.¹ Tuen myöntämisperusteet on tarkasti normitettu tulojen, varallisuuden, asumisväljyyden ja asumismenojen mukaan. Oikeus tukeen tarkistetaan vuosittain, tarvittaessa useammin. Tuen saaminen edellyttää sen hakemista vuosittain.

Nykyisin asumistukea maksetaan kolmen järjestelmän perusteella: Asuntohallituksen maksamana yleisenä asumistukena, KELAn maksamana eläkeläisten asumistukena sekä opiskelijoille tarkoitettuna asumislisänä. Yleistä ja eläkeläisten asumistukea voidaan maksaa sekä vuokra- että omistusasunnossa asuville, opiskelijoiden asumislisää vain vuokralaisille. Käytännössä nämä tuet kohdistuvat eri tyyppisille ja ikäisille kotitalouksille.

Asumistukijärjestelmä sai 1940-luvulla alkunsa vähävaraisten lapsiperheiden avustuksista. 1980-luvun alusta yleinen asumistuki on ainakin periaatteessa kattanut myös esim. yksinasuvat. Tällöin tuen ulkopuolelle jäivät kuitenkin vielä mm. osa lapsettomista aviopareista, vanhoissa omistusasunnoissa asuvat ja alivuokralaiset. Vuonna 1987 järjestelmää uudistettiin ja tällaiset ruokakuntaa ja hallintamuotoa koskevat rajoitukset poistettiin.

Tuen saantia rajoittavat käytännössä tulot. Tulorajat ovat tiukat. Asumistuen määrä on riippuvainen ruokakunnan koosta ja tuloista sekä hyväksyttävistä asumismenoista, joihin vaikuttaa asunnon koko. Hyväksyttävistä asumismenoista vähennetään perusomavastuu jonka ylittävistä määrätstä asumistuki korvaa 80 prosenttia.

Myös eläkeläisten asumistuki on riippuvaisista tuensaajan tuloista ja hyväksyttävistä asumismenoista. Tukea maksetaan vain omavastuun ylittävä osuus.

Asumislisää voi saada perheetön vuokralla asuva opiskelija tai perheellinen opiskelija, joka opiskelujen vuoksi asuu toisella paikkakunnalla kuin muu perhe. Sen suuruuteen vaikuttavat opiskelijan ja hänen puolisonsa tulot.

Vuoden 1991 heinäkuusta lähtien siirretään alivuokralaisopiskelijat yleisen asumistuen piiriin ja ulotetaan asumistuki vielä tuen ulkopuolella oleviin opiskelijaryhmiin.

Alikorkotuki ja asp-korkotuki

Alikorkotuki syntyy siitä, että valtio ja kunnat perivät lainoistaan yleistä korkotasoa alemmaa korkoa. Tuki on siten laskennallista eikä näy suorina maksatuksina. Tässä selvityksessä käytettyä alikorkotuen laskentamenetelmää selvitetään liitteessä.

Aravalainaa voi saada uuden asunnon ostamista tai omakotitalon rakentamista varten. Vanhoihin asuntoihin ei siis myönnetä lainaa, mutta vanhan arava-asunnon laina voidaan siirtää ostajalle. Lainaa voi saada myös asunnon peruserparantamiseen.

Lainoista maksettava korko on pienintä ensimmäisinä vuosina ja kasvaa lainojen vanhetessa. Näin ollen lainoista syntynyt alikor-

¹ Lauronen Erja: Asumistukijärjestelmän vaikutuksista, TTT:n tutkimuksia no. 12, Helsinki 1987.

kotukikin on sitä suurempaa, mitä vähemmän aikaa lainan saamisesta on kulunut.

Lainaa myönnettäessä otetaan huomioon hakijan asunnontarve, tulot ja omaisuus. Vuoteen 1991 asti voitiin lainaa myöntää 30 - 60 prosenttia asunnon lainoitusarvosta. Se oli tavallisesti kauppahintaa pienempi, koska tonttia ei lainoitettu. Lainan saaminen ja määrä on riippuvainen kotitalouden tuloista ja koosta. Myös lainoitettavan asunnon on täytettävä ns. aravanormit.

Alikorkotuki on siten tarveharkintaista tukea. Tulorajat eivät kuitenkaan ole yhtä tiukat kuin asumistukea myönnettäessä ja tarveharkinta on koskenut vain lainan myöntämistä.

Aravalainoja myönnetään myös vuokra-asuntojen rakentamiseen, jolloin alikorkotuki näkyy asukkaan kannalta alempina vuokrina. Asukkaat aravavuokrataloihin valitaan tulojen, omaisuuden ja asunnontarpeen perusteella. Tässä selvityksessä tullaan myöhemmin käsittelemään kuitenkin vain omistusasuntojen alikorkotukea, koska vuokralaisten saaman tuen määriä ei aineiston perusteella voida selvittää.

Valtion lainoituksessa siirryttiin vuonna 1990 vuokratalojen ja vuonna 1991 omistusasuntojen osalta ns. yhtenäislainajärjestelmään. Omistusasavalainan saamisen perustana on edelleen tulot, varallisuus ja asunnon tarve. Lainan määrä on kuitenkin useimmiten 80 prosenttia asunnon hankinta-arvosta, johon sisältyy myös tontti. Varallisuus voi alentaa lainan määrää. Perheen tulot taas vaikuttavat ns. vuosimaksun suuruuteen. Vuosimaksu sisältää sekä korot että lyhenykset. Vuosimaksun tasoa myös tarkistetaan tulojen perusteella myöhempinä vuosina. Vuosimaksun määrään vaikuttaa lisäksi inflaatio, joten lainasta maksetaan koko ajan reaalikorkoa, joskin osa koroista lisätään alkuvuosina lainapäömaan. Uuden aravalainan korot eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa, sen sijaan aravalainan lisäksi ote-

tun pankkilainan korot voi edelleen vähentää. Lisäksi uusimuotoisten lainojen osalta otetaan entistä suurempi osuus, 80 prosenttia pääomamenoista huomioon asumismenoina asumistukea haettaessa.

Vuoden 1982 alusta lähtien on maksettu suoraa korkotukea ns. asp-järjestelmän perusteella. Tukea on voitu maksaa aluksi alle 36-, vuodesta 1988 lähtien alle 40-vuotiaille ensiasunnonhankkijoille. Muuta tarveharkintaa kuin ikä ja ensiasunnon osto lainan myöntämisessä ei ole. Sitä varten on kuitenkin pitänyt säästää vähintään 20, nykyisin 15 prosenttia lainamäärästä. Lisäksi lainaa saa vain tietyt neliöhintarajat alittavaan asuntoon. Korkotukilainan määrällä on yläraja. Asp-korkotukea valtio maksaa viisi prosenttia jäljellä olevasta pääomasta kuutena ensimmäisenä vuotena.

Asp-laina on periaatteessa tavallista pankkilainaa, mutta sen korko on peruskorkoon sidottu. Viime aikoina järjestelmän toimivuutta onkin haitannut pankkien haluttomuus uusien sopimusten tekemiseen.

Verotuki

Verotuki on epäsuoraa, verojärjestelmän kautta annettavaa yleistukea eikä siihen yleensä ole sisällynyt asuntopoliittista tarveharkintaa. Verotuksen kautta syntyvän tuen katsotaan syntyvän siitä, että tukemismielessä poiketaan ns. verotuksen normijärjestelmästä.¹ Tuensaaja hyötyy, koska hän maksaa vähemmän veroa kuin jos verotus olisi normijärjestelmän mukaista. Normijärjestelmän määrittely ei kuitenkaan aina ole itsestään selvää ja koska tuki lisäksi on epäsuoraa tuensaaja ei aina välttämättä edes tiedä tai koe olevansa tukitoimen kohde.

Verotukea voi sisältyä sekä välittömään että välilliseen verotukseen ja se voi kohdistua rakentajalle tai asukkaalle. Asumisen vero-

1 Verotuet Suomessa, VM:n julkaisusarja no. 2 1989.

tukea syntyy esim. asunnon myyntivoiton verottomuudesta, asuntotulon lievistä verotuksesta, korkojen verovähennyksistä, vuokratulojen omaisuustulovähennyksistä ja asuntorakennusten liikevaihtoverottomuudesta. Tämä luettelo ei ole tyhjentävä eikä lieneäkään yksimielisyyttä siitä, mitä verotueksi olisi katsottava.

Eniten on puhuttu korkovähennyksistä ja asuntotulon verottomuudesta. Varsinkin jälkimmäisen verotukiluonteesta on yksimielisyys kaukana. Se onkin joka tapauksessa käsitettävä osittain vaihtoehtoiseksi korkovähennysten kanssa. Jotta asumisesta syntyisi tuloa, on asunnon omistamista pidettävä investointitoimintana eikä kulutuksena. Silloin olisi myös asuntolainojen korot voitava tulonhankkimismenoina vähentää rajoituksetta.

Näin ollen verotuen määrästä saadaan vaihtelevia arvioita näkökulmasta riippuen. Sen arvioiminen on usein vaikeaa käytännön syistäkin, koska tuki on laskennallista ja epäsuoraa.

Tässä selvityksessä verotukena käsitellään asuntolainojen korkovähennysetuutta. Jos asunnon osto käsitetään kulutusmenoksi syntyy korkojen vähentämisestä etuutta, koska ne kohdistuvat muihin kuin tulonhankkimismenoihin. Velallinen maksaa vähennysten ansiosta vähemmän veroja ja sosiaaliturvamaksuja kuin muuten, joten hänen käytettävissä olevat tulonsa kasvavat. Veronsaaja taas menettää vastaavan osan tuloistaan. Tämä käytettävissä olevien tulojen kasvu, tai verojen pieneneminen on korkovähennysetuus.

Etuuden laskentamenetelmää selostetaan liitteessä. Sen määrä on riippuvainen vähennyksen määrästä ja verovelvollisen marginaaliveroasteesta. Etuuteen vaikuttaa lisäksi korkovähennyksen kattosäädös ja omavastuuosuus.

Korkovähennykset ovat olleet tärkeimpiä asunto- ja veropoliittisia keskustelunaiheita.

On mm. väitetty tuen jakautuvan epäoikeudenmukaisesti ja tarkoituksettomasti, koska asuntovelalliset ovat usein hyvätuloisia ja toisaalta hyvätuloiset saavat progressiivisuuden vuoksi vähennyksistä pienituloisempia suuremman hyödyn. Vähennyksiin ei ole liittynyt tarveharkintaa ja on katsottu, että menetetyt verotulot voitaisiin käyttää asuntopoliittisesti tarkoituksenmukaisemmin muilla tavoin. Vielä on väitetty, että vähennysoikeus lisää osittain tarpeettomasti asuntojen kysyntää ja johtaa näin hintojen nousuun.

Toisaalta on sanottu, että vähennykset ovat välttämättömiä velallisten, varsinkin ensiasunnonhankkijoiden selviämiseksi lainanhoidomenoista. Yhä enemmän painoa tämä on saanut viime vuosina, kun asuntovelkaantuminen on kasvanut ja korkotasoa nousut aivan uudelle tasolle.

Viime vuosina on korkojen vähennysoikeutta muutettu. Vuosina 1985 ja 1988, joita tämä selvitys koskee sai verovelvollinen tai yhteisverotettava pari vähentää asuntolainan korkoja 25 000 markkaa, johon sisältyi 600 markan omavastuuosuus. Vuodesta 1989 lähtien on vain osa koroista ollut vähennyskelpoista, vähennysoikeuden ylärajaa on laskettu ja omavastuuosuutta korotettu. Puolisoiden vähennysoikeus on säädetty yksinäisiä korkeammaksi ja vähennysoikeuteen liitetty lapsikorotus. Vähennyskelpoinen osuus on vuosittain pienentynyt ja omavastuuosuus kasvanut. Vähennysoikeus on siis pienentynyt ja siihen on liitetty tarveharkintaisia piirteitä.

Vuonna 1990 on myös otettu käyttöön uusi asuntovähennys, jonka saavat vain alle 40-vuotiaat ensiasunnonhankkijat. Se ei ole riippuvainen koroista vaan tehdään määrällisyydenä valtionverosta. Asuntovähennyksenkin liittyy lapsikorotus. Verovelvollinen sitoutuu siihen kymmeneksi vuodeksi ja vähennys pienenee vuosittain. Tänä aikana hän saa vähentää asuntolainan korkoja korkeintaan saman määrän kuin hän saisi vähentää muitakin korkoja.

3.2 Tuen kehitys 1980-luvulla

Asumisen tuesta huomattava osa on epäsuoraa. Siksi tuen kehitykseen ja koostumukseen vaikuttavat paitsi suoranaiset asuntoliittiset ratkaisut myös esim. asunto- ja rahamarkkinatilanteen kehitys.

Seuraava taulukko kuvaa eräiden tärkeimpien asumismenojen alentamiseen tähtäävien tukimuotojen kehitystä viime vuosikymmenellä. Kaikkia tällaisia tukia taulukko ei sisällä, esimerkiksi verotuesta on mukana vain asuntolainojen verovähennyksistä koitunut etuus. Mukana ei myöskään ole tuotantotu-

kea eikä monia kotitalouden kannalta kerta- luonteisia tukia. Alikorkotukeen sisältyy tässä muutkin kuin kotitalouksien henkilökohtaiset lainat, siis esimerkiksi aravavuokratojen alikorkotuki.

Vuonna 1989 saivat kotitaloudet tällaisena tukena yhteensä noin kahdeksan miljardia markkaa. Valtion menoista summa oli 6,8 prosenttia ja bruttokansantuoteesta 1,7 prosenttia. Vuodesta 1980 tuki on kasvanut 187 prosenttia. Reaalisesti se kasvoi 51 prosenttia (liitetaulukko 3).

Taulukko 1. Asumisen tukimuotojen kehitys kunkin vuoden hinnoin, milj.mk

Tuki	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Suorat tulonsiirrot yhteensä	786	972	1 113	1 219	1 296	1 382	1 481	1 512	1 756	1 988
– muutos ed. vuodesta, %	–	23,7	14,5	9,5	6,3	6,6	7,2	2,1	16,1	13,2
Asumistuki yht.	786	972	1 113	1 196	1 236	1 274	1 313	1 283	1 454	1 606
Yleinen	410	459	535	579	585	593	595	539	683	830
Eläkeläisten	288	390	449	460	471	470	479	472	487	513
Opiskelijoiden	92	119	136	158	179	211	241	272	284	263
ASP-korkotuki	–	–	0	23	60	108	168	229	302	382
Epäsuorat tuet yhteensä	1 992	2 410	2 573	2 995	3 602	3 932	3 731	4 131	5 124	5 980
– muutos ed. vuodesta, %	–	21,0	6,8	16,4	20,3	9,2	-5,1	10,7	24,0	16,7
Alikorkotuki	1 070	1 336	1 273	1 405	1 574	1 571	1 321	1 561	1 674	2 180
Korkovähennysetuus	922	1 074	1 300	1 590	2 028	2 361	2 410	2 570	3 450	3 800
Tuki yhteensä	2 778	3 382	3 686	4 214	4 898	5 314	5 212	5 643	6 880	7 968
– muutos ed. vuodesta, %	–	21,7	9,0	14,3	16,2	8,5	-1,9	8,3	18,4	15,8
– suoran tuen osuus, %	28,4	28,7	30,3	28,9	26,5	26,0	28,4	26,8	25,5	24,9
– epäsuoran tuen osuus, %	71,6	71,3	69,7	71,1	73,5	74,0	71,6	73,2	74,5	75,1
– elink. ind. (asuminen)	100,0	114,7	126,8	135,2	143,1	150,7	154,9	154,8	164,2	189,7

Suoran tuen osuus on vuosikymmenen aikana pienentynyt 28,4 prosentista vajaaseen 25 prosenttiin. Tarveharkintaisten tukien osuus on samana aikana pienentynyt 67 prosentista 52 prosenttiin. Tämä johtuu siitä, että korkovähennysetuus on vuosikymmenen aikana kasvanut nimellisesti yli kolminkertaiseksi. Alikorkotuki kasvoi vastaavana aikana kaksinkertaiseksi. Alikorkotuen määrään vaikuttaa paitsi lainakannan määrä ja ikä myös yleisen antolainauskoron muutokset.

Myös asumistuki kaksinkertaistui vuodesta 1980. Eniten siitä kasvoi opiskelijoiden asumislisä ja vähiten eläkeläisten asumistuki, joka reaalisesti pieneni kuusi prosenttia. Yleinen asumistuki kaksinkertaistui nimellisesti ja kasvoi reaalisesti seitsemän prosenttia.

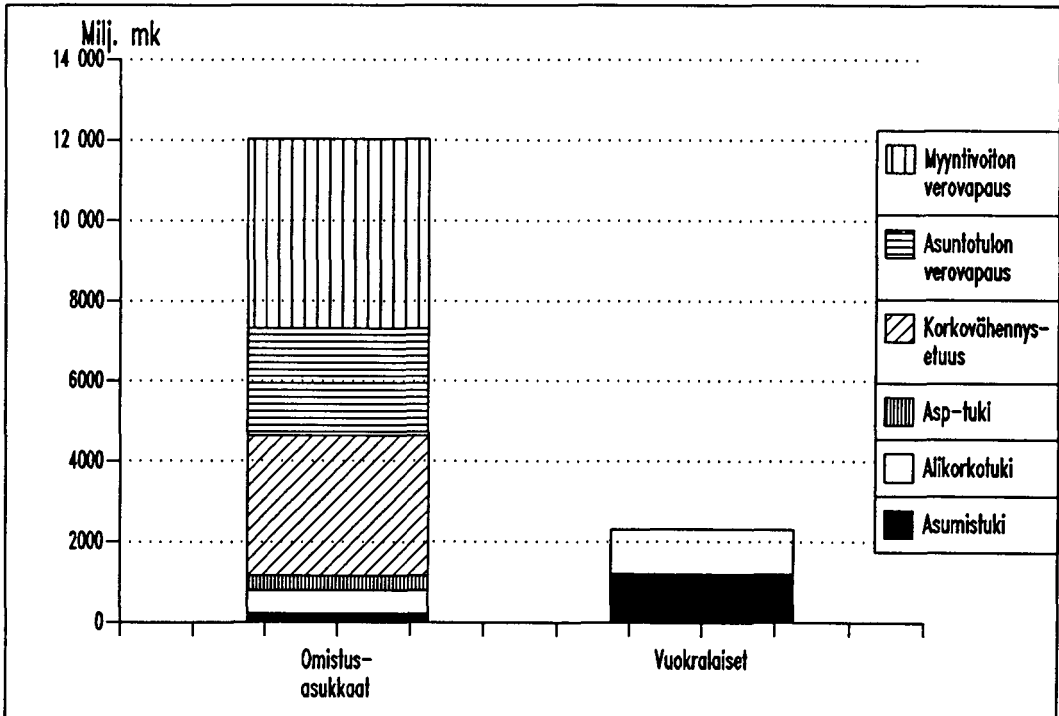
Vuodesta 1985 on kasvanut eniten, kolme ja puolikertaiseksi asp-korkotuki. Se tosin otettiin käyttöön vasta vuosikymmenen alussa. Kaiken kaikkiaan tässä käsitellyt tuet ovat vuodesta 1985 kasvaneet 50 prosenttia. Korkovähennysetuuden kasvu vastaavana

ajankohtana on 61 ja asumistuen 26 prosenttia. Asumistuesta eniten, 40 prosenttia on kasvanut yleinen asumistuki. Vuonna 1989 sitä sai noin 106 000 ruokakuntaa, mikä oli vajaat 13 prosenttia enemmän kuin vuonna 1985. Kasvu selittynee ainakin osittain sillä, että vuonna 1987 yleistä asumistukijärjestelmää laajennettiin. Eläkeläisten asumistukea sai tällöin 149 000 tuensaajaa ja asumislisää runsaat 82 000 opiskelijaa. Alikorkotuki on kasvanut 39 prosenttia vuodesta 1985.

Reaalisesti asumisen tuki kasvoi tänä aikana 19 prosenttia. Epäsuoran tuen osuus on hieman suurempi kuin vuonna 1985. Tarveharkintaisen tuen osuus tuesta on pienentynyt vielä selvemmin.

Seuraavassa kuviossa on esitetty tuen jakaantuminen hallintamuodoittain. Kuviossa on mukana asuntotulon ja asuntojen myyntivoittojen verovapaudesta koitunut verotuki. Arviot verotuen määristä perustuvat tulo- ja menoarvioesityksessä esitettyihin lukuihin.

Kuvio 4. Asumisen tuen jakaantuminen hallintamuodoittain vuonna 1988
(lähde: TME, Ympäristöministeriö)



Myyntivoittojen mittarina on tällöin käytetty asuntojen reaalista arvonnousua, asuntotuloa laskettaessa asuntojen arvostaminen perustuu aravahintoihin ja kolmen prosentin tuotto-oletukseen.

Verotuen suuren osuuden vuoksi tuki kohdistuu hyvin selvästi omistusasumiseen. Omistusasumisen tuki oli yli viisinkertainen vuokralaisten tukeen verrattuna. Vajaat 30 prosenttia kaikista asutokunnista oli vuokralaisia vuonna 1988. Heidän tukensa koostui vuokra-asuntojen alikorkotuesta ja asumistuesta. Asutokuntaa kohti tuki oli vuonna 1988 omistusasukkailla 8 410 markkaa ja

vuokralaisilla 4 160 markkaa. Kannattaa myös muistaa, että vuokralla asuvat kotitaloudet ovat keskimäärin pienempiä kuin omistusasunnossa asuvat.

Koska verotuki on kasvanut muita tukimuotoja nopeammin voidaan olettaa, että vuokralaisten saama tuen osuus koko tuesta on 1980-luvun kuluessa pienentynyt. Verotukien määrää on tietysti huomattavasti kasvattanut asuntohintojen ja korkotason nousu. Toisaalta myös vuokralaisten osuus kaikista asutokunnista on samana aikana vähentynyt lähes kymmenen prosenttiyksikköä.

4. Tuen jakautuminen vuonna 1988

Selvitys perustuu vuoden 1988 tulonjakotilaston aineistoon. Sitä varten on tulonjakotilaston perusaineistosta poimittu tiedosto, johon on lisätty kotitalouksien saamat epäsuorat asumisen tuet, korkovähennysetuus ja alikorkotuki. Epäsuorien tukien muodostamiseksi käytettyjä laskentamalleja selostetaan liitteessä.

Tulonjakotilasto on otostutkimus, jonka tiedot on saatu haastattelemalla ja hallinnollisista rekistereistä. Suurin osa tulotiedoista ja osa luokittelutiedoista on poimittu rekistereistä. Vuonna 1988 tulonjakotilaston otoksessa oli 12 192 kotitaloutta.

Aineisto perustuu paneliotokseen, jossa puolet kotitalouksista on mukana kahtena peräkkäisenä vuotena. Vuosina 1987 ja 1988 toisen panelin aineistolla tehtiin ns. säästämis- ja velkaantumistutkimus, jolloin kotitalouksilta tiedusteltiin tarkemmin myös mm. lainoja, varallisuutta ja korkoja. Osa selvityksen aineistosta perustuu näihin tietoihin, jotka on siis saatu vain noin puolelta tulonjakotilaston kotitalouksista. Tällaisia ovat alikorko- ja asp-korkotuen laskemiseen tarvittavat tiedot. Aineisto on näidenkin tietojen luotettavuuden kannalta riittävä.

Tuen kehitystä tarkastellaan vertaamalla tuloksia vuoden 1985 tilanteeseen. Sitä koskevat tulokset on julkaistu selvityksessä Asunto-olot ja asumisen tuki (Tilastokeskuksen tutkimuksia 155). Siinä asumisen tukea tarkasteltiin kotitaloustiedustelun aineistolla. Kotitaloustiedustelukin on otostutkimus, jonka keskeiset käsitteet vastaavat lähes täysin tulonjakotilastossa käytettyjä käsitteitä.

Merkittävimmät erot näiden aineistojen välillä ovat seuraavat:

- Kotitaloustiedustelussa tärkeintä on kulumenoiden selvittäminen. Tulonjakotilaston tiedot ovat tältä osin suppeampia. Siksi vuoden 1988 osalta ei voitu mitata kotitalouksien asumismenoja samoin perustein kuin vuodelta 1985. Tulonjakotilastossa asumismenot ovat suurelta osin laskennallisia. Tässä selvityksessä on asumismenotietoja käytetty hyväksi vain siltä osin kuin ne perustuvat todellisiin rahamenoihin. Tällaisia ovat maksetut vuokrat ja asuntolainojen korot.
- Tulonjakotilaston otostiedot on estimoitu suoraan kunkin kotitalouden poimintatodennäköisyyden perusteella. Kotitaloustiedustelussa estimointivaiheeseen liittyi myös tulosten katokorjaus, jolla pyrittiin vähentämään kadosta johtuvaa virhettä¹. Kato on kotitaloustiedustelussa ollut suurempi kuin tulonjakotilastossa.

Tärkeimmät käsitteet ja luokitukset ovat seuraavat. Mikäli ne poikkeavat kotitaloustiedustelun käsitteistä siitä on mainittu.

Kotitalouden käytettävissä olevat tulot saadaan, kun tuotannontekijätuloihin lisätään saadut tulonsiirrot ja niistä vähennetään maksetut tulonsiirrot. Tulotasotarkasteluissa kotitaloudet on jaettu tuloviidenneksiin, jotka on muodostettu kotitalouksien kulutusyksikköä kohti laskettujen käytettävissä olevien tulojen perusteella.

1 Laaksonen Seppo: Katovirheen korjaus kotitalousaineistossa, Tilastokeskuksen tutkimuksia no 147.

Kulutussyksiköiden avulla voidaan ottaa huomioon kotitalouksien koko ja rakenne tulosotarkasteluissa. Kotitalouskohtainen tulosotavertailu ei ota huomioon kotitalouksien kokoa. Jäsenten lukumäärään perustuva tulovertailu taas ei ota huomioon sitä, että suuremmat kotitaloudet saavat ns. mittakavaetuja pienempiin verrattuna, koska kulutustarve ei kasva samassa suhteessa kuin kotitalouden koko. Asuminen on tästä hyvä esimerkki.

Tässä on käytetty ns. OECD:n kulutussyksiköitä, jolloin kotitalouden ensimmäinen jäsen saa painon 1, muut aikuiset painon 0,7 ja alle 18-vuotiaat lapset painon 0,5.

Kotitaloudet luokitellaan huoltajuuden ja viitehenkilön sekä lasten iän perusteella erilaisiin elinvaiheisiin. Eri elinvaiheissa kotitalouksien tulot ja kulutus yleensä vaihtelevat.

Elinvaiheluokituksessa on erotettu toisistaan yksinasuvat, yksinhuoltajat, avioparilapsiperheet, lapsettomat parit sekä muut taloudet. Lapsiperheiden elinvaihetta on kuvattu tarkemmin lasten iän perusteella, yksinasuvien ja lapsettomien parien viitehenkilön iän perusteella. "Muut" kotitaloudet ovat sekatalouksia, joissa voi asua esim. useampia aikuisia tai lapsiperhe ja sukulaisia.

Tulonjakotilaston elinvaiheluokitus poikkeaa hieman kotitaloustiedustelussa käytetystä, koska kaikki lapsiperheet, joissa on ainoastaan täysi-ikäisiä lapsia on tulonjakotilastossa luokiteltu "muihin" kotitalouksiin.

Kotitalouden sosioekonominen asema on määritelty viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan. Viitehenkilö on yleensä kotitalouden suurituloisin henkilö. Tässä on käytetty uudistettua sosioekonomista luokitusta.¹ Kotitaloustiedustelussa sosioekonominen asema määriteltiin hieman toisin, mutta käytännössä asialla ei ole merkitystä.

Kotitalouksien asumistasoa on jouduttu mittaamaan pelkästään talotyypin ja asumisväljyyden avulla. Ahtaasti asuvaksi on tällöin luettu kotitalous, jossa on enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiö lasketaan huoneeksi. Vastaavasti tilavasti asuva on 1–5 hengen kotitalous, jonka käytössä on vähintään kolme huonetta enemmän kuin kotitalouden henkilömäärä.

Kotitalouspohjaisen otosaineiston perusteella lasketut tukimäärät poikkeavat edellisessä kappaleessa esitetyistä kokonaissummista (taulukko 1). Erot johtuvat osittain määrittelyeroista, osittain siitä, että otosaineistoihin aina sisältyy jonkin verran satunnaisvirhettä. Esimerkiksi alikorkotukeen sisältyy seuraavassa tarkastelussa ainoastaan kotitalouksien omistusasunnoista koitunut tuki, ei siis vuokra-asuntojen alikorkotukea. Vaikka otosaineistosta perusjoukon tasolle korotetut kokonaissummat poikkeavatkin edelläesitetyistä, on syytä uskoa, että aineisto antaa luotettavan kuvan eri tukimuotojen jakautumisesta kotitalouksien kesken.

¹ Sosioekonomisen aseman luokitus, Tilastokeskus, Käsikirjoja no 17.

4.1 Asumisen kokonaistuki

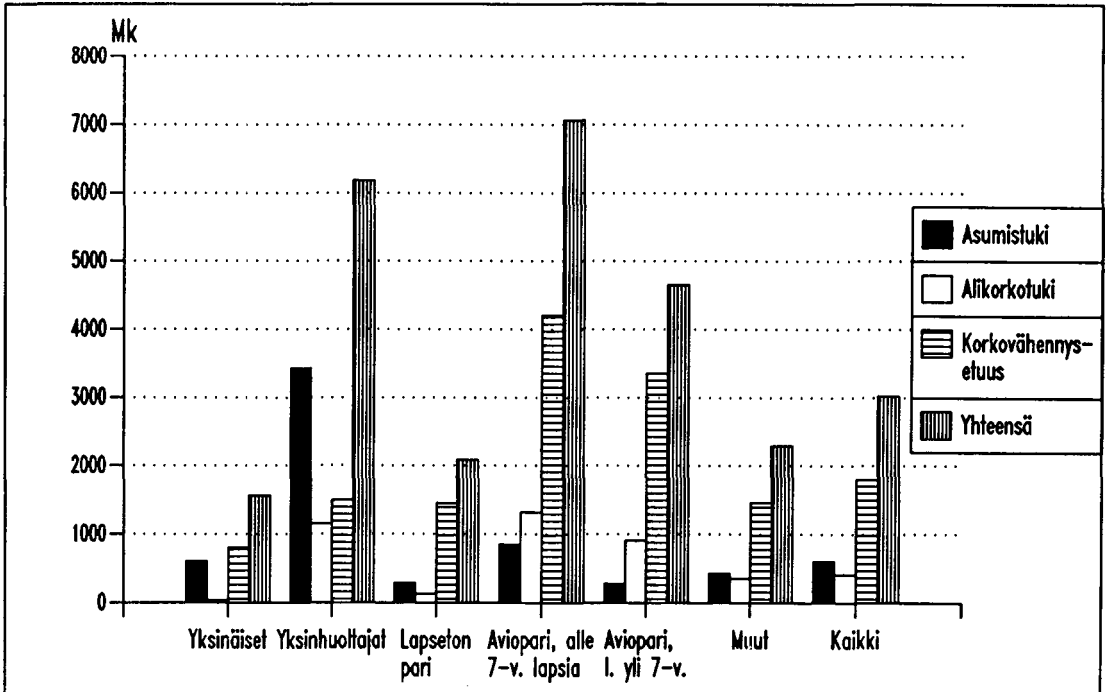
Koska eri tukimuodot vaihtelevat tarveharkinnaltaan, kohdennettavuudeltaan ja enemmän tai vähemmän selvästi julkilausutuilta tarkoituseriltään voidaan olettaa, että ne jakautuvat eri tavoin erityyppisille kotitalouksille. Kun ainakin Suomessa on yleensä katsottu, että jotkut kotitaloudet ovat enemmän tuen tarpeessa kuin toiset voidaan asuntopoliittikan onnistumista eräältä osin arvioida sen perusteella, miten tuki on eri ryhmiä tavoittanut. Yhteiskunnassa voi tietysti olla erilaisia näkemyksiä siitä, keitä nämä "tuen tarpeessa olevat ryhmät" ovat. Seuraavassa joka tapauksessa tarkastellaan, miten asumisen tuki kokonaisuutena ja tukilajeittain on jakautunut, kun kotitaloudet luokitellaan eri ominaisuuksien perusteella ja miten tämä jakautuminen on muuttunut vuodesta 1985 vuoteen 1988.

Kuviossa 5 kotitaloudet on jaettu perhetyypeiksi. Elinvaihetarkastelussa on otettava tarkemmin huomioon myös esim. yhden ja kahden aikuisen kotitalouksien ikä.

Koska tuki on tässä laskettu kaikkia kotitalouksia kohti tukimääriin vaikuttaa tietysti sekin, kuinka suuri osuus eri perhetyypeistä on tuensaajia. Myöhemmin tarkastellaan erikseen kunkin tukimuodon merkitystä sitä saaneiden kotitalouksien kannalta.

Kuviosta saa joka tapauksessa yleiskuvan tukimuotojen jakautumisesta, siitä selviää, miten eri tukimuodoilla tuetaan erityyppisiä perheitä. Korkovähennysetuuden merkitys oli suurin kaikille muille paitsi yksinhuoltajille. Suurin sen osuus oli "muiden" kotitalouksien ja sellaisten lapsiperheiden tuesta,

Kuvio 5. Keskimääräinen asumisen tuki tukimuodoittain ja perhetyypeittäin vuonna 1988, kaikki kotitaloudet



joissa oli vain kouluikäisiä lapsia. Yksinhuoltajat saivat suurimman osan tuestaan asumistukena. Asumistuen merkitys oli suhteellisen suuri myös yksinasuville. Alikorkotuen merkitys oli suurin lapsiperheille ja yksinhuoltajille. Yksinasuvien ja lapsettomien parien tuesta sen osuus oli lähes olematon.

Kaiken kaikkeaan tukea saivat eniten lapsiperheet ja yksinhuoltajat, lapsiperheistä eniten sellaiset, joissa oli alle kouluikäisiä lapsia.

Vuonna 1985 tukimuodot jakautuivat samansuuntaisesti. Korkovähennysetuuden suhteellinen merkitys on kuitenkin kasvanut varsinkin yksinasuvilla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty eri tukimuotojen jakautuminen erityyppisille kotitalouksille. Asp-korkotuki sisältyy tuen kokonaissummaan.

Tuesta suurin osa, 59 prosenttia annettiin korkovähennysetuutena. Asumistuen osuus oli viidennes ja alikorotuen vajaat 14 prosenttia.

Kahden huoltajan lapsiperheet saivat koko tuesta lähes puolet, runsaat 47 prosenttia. Sellaiset lapsiperheet, joissa oli alle kouluikäisiä lapsia saivat tuesta kolmanneksen. Myös yksinhuoltajat saivat tuesta suuremman osuuden kuin mikä oli heidän osuutensa kaikista kotitalouksista, runsaat seitsemän prosenttia.

Asumistuesta yksinasuvat saivat noin kolmanneksen, mikä vastasi heidän osuuttaan kotitalouksista. Suhteellisesti eniten, noin viidenneksen asumistuesta saivat yksinhuoltajat. Varsin paljon asumistukea saivat näiden lisäksi nuoret lapsiperheet, kahden aikuisen taloudet ja "muut" kotitaloudet.

Taulukko 2. Asumisen tuen jakautuminen tukimuodoittain ja elinvalheittain vuonna 1988

Elin vaihe	Osuus kotit.	Asumistuki		Alikorko		Vähennysetuus		Yhteensä	
		Milj.mk	%	Milj.mk	%	Milj.mk	%	Milj.mk	%
Yksinäiset	34,3	438,4	34,1	28,2	3,3	580,0	15,4	1 130,2	17,8
Yksihuoltajat	3,5	255,6	19,9	85,2	9,9	112,0	3,0	461,4	7,2
Lapseton pari	22,8	137,9	10,7	64,1	7,4	693,1	18,4	999,3	15,7
Aviopari, lapset alle 7 vuotta	8,5	138,7	10,8	207,2	24,0	715,4	18,9	1 233,4	19,4
Aviopari, nuorin lapsi alle 7 vuotta	5,8	116,6	9,1	187,7	21,7	543,6	14,4	882,3	13,9
Aviopari, nuorin lapsi 7-12 vuotta	6,1	43,9	3,4	122,7	14,2	446,7	11,8	624,6	9,8
Aviopari, nuorin lapsi 13-17 vuotta	3,1	9,4	0,7	51,9	5,9	196,2	5,2	268,1	4,2
Muut	15,9	145,1	11,3	118,0	13,6	489,2	13,0	767,9	12,1
Kaikki	100,0	1 285,5	100,0	865,3	100,0	3 776,2	100,0	6 367,3	100,0

Alikorkotuki oli selvimmin lapsiperheiden tukimuoto. Ne saivat siitä kaksi kolmannesta. Eniten tukea lapsiperheistä saivat sellaiset, joissa oli alle kouluikäisiä lapsia. Yksinasuvat saivat alikorkotukea huomattavan vähän, varsin vähän sitä saivat myös kahden aikuisen taloudet.

Myös korkovähennysetuudesta lapsiperheet saivat suuren osuuden, noin puolet. Se ei kuitenkaan kohdistunut yhtä suuressa määrin nuorille lapsiperheille kuin muut tukimuodot. Korkovähennysetuutta saivat varsin paljon lisäksi yksinasuvat ja kahden aikuisen taloudet. Yksinhuoltajien tuesta sen osuus oli suhteellisen vaatimaton.

Yksinasuvia ja varttuneita lapsiperheitä lukuunottamatta on kaikkien muiden ryhmien osuus tuesta kasvanut vuoteen 1985 verrattuna. Lapsiperheillä tuki kohdistui entistä selvemmin nuorimmille lapsiperheille. Lapsiperheet, joissa kaikki lapset olivat alle kouluikäisiä saivat tukea enemmän kuin ne, joissa oli jo kouluikäisiäkin lapsia. Vuonna 1985 tilanne oli päinvastainen. Nuorimpien lapsiperheiden osuus kaikista tukimuodoista on kasvanut vanhempiin lapsiperheisiin verrattuna (liitetaulukko 22).

Yksinasuvat saivat aiempaa suuremman osuuden korkovähennysetuudesta, mutta pienemmän osuuden asumis- ja alikorkotuesta. Yksinhuoltajat taas saivat kaikista tukimuodoista aiempaa suuremman osuuden. Kahden aikuisen taloudet saivat vähennysetuudesta ja jossain määrin asumistuesta aiempaa suuremman osuuden. Varsinkin yksinasuvilla, mutta jossain määrin myös kahden aikuisten talouksilla korkovähennysetuus kohdistui entistä nuoremmille kotitalouksille (liitetaulukot 4 ja 5).

Tuen jakautumista arvioitaessa on tietysti otettava huomioon erityyppisten kotitalouksien tuen tarve, asumismenot ja myös muut välttämättömät kulutusmenot. Todellisia

asumismenoja voidaan käytettävissä olevalla aineistolla tarkastella vain eräiltä osin. Aikaisempien selvitysten perusteella voidaan kuitenkin päätellä, että asumismenoihin vaikuttavat eniten elinvaihe, hallintamuoto ja asuinpaikka.

Vuonna 1985 asumismenot olivat suurimmat lapsiperheillä. Tuloihin suhteutettuna niiden osuus oli suurin nuorilla lapsiperheillä, yksinasuvilla ja yksinhuoltajilla¹. Oman asunnon hankinta ja asuntovelkojen maksu hallitsi asumismenoja hyvin selvästi, asuntovelkaisten kotitalouksien asumismenot olivat moninkertaiset velattomiin verrattuna. Asuntovelat ovat yleisimpiä lapsiperheillä, mutta vuokra-asuntojen vähetessä myös yhä useampi yksinasuva ja yksinhuoltaja on joutunut hankkimaan oman asunnon. Raha- ja asuntomarkkinakehityksen perusteella voi päätellä, että vuoden 1985 jälkeen tilanne on entisestään vaikeutunut varsinkin ensiasunnonhankkijoilla, mutta ongelmia on ollut niilläkin kotitalouksilla, jotka perheen kasvaessa ovat pyrkineet vaihtamaan väljempään asuntoon.

Velattomassa omistusasunnossa asuvilla asumismenot olivat selvästi pienemmät kuin velallisilla. Sellaiset olivat enimmäkseen jo vähintään keski-ikäisiä tai sitä vanhempia kotitalouksia. Vuokralaisillakin asumismenot olivat yleensä asuntovelkaisia pienemmät, mutta saattoivat silti viedä suuren osan käytettävissä olevista tuloista. Tällaisia ryhmiä olivat esimerkiksi monet yksinhuoltajat ja eläkeläiset.

Tulotasoittain eri tukimuodot jakautuivat odotetusti: asumistuki pienituloisille, alikorkotuki lähinnä keskituloisille ja vähennysetuus ylimpiin tuloluokkiin. Aineiston perusteella voi kuitenkin havaita jonkinlaisia muutoksia vuoteen 1985 verrattuna. Tuloviihdennekset on muodostettu kuluttajajaksikköä kohti laskettujen käytettävissä olevien tulojen perusteella.

1 Asunto-olot ja asumisen tuki, Tilastokeskuksen tutkimuksia 155.

Asumistuesta alin tuloviidennes sai yli puolet, kaksi ylintä vain noin viisi prosenttia. Tuensaajatalouksiakin oli selvästi eniten alimmilla tulotasoilla. Alikorkotuensaajia taas oli eniten keskimmaisilla tulotasoilla ja kolme keskimmäistä viidennestä sai koko tuesta 76 prosenttia. Vähennysetuutta saaneiden määrä kasvoi selvästi tulotason kasvaessa, samoin heidän saama tuki. Kaksi ylintä tuloviidennestä sai 58 prosenttia etuudesta. Kokonaisuutena tuki jakautui yksittäisiä tukimuotoja tasaisemmin, mutta eniten, noin neljänneksen siitä sai ylin tuloviidennes.

Vuoteen 1985 verrattuna jakautui asumistuki jonkin verran aiempaa pienituloisemmille ta-

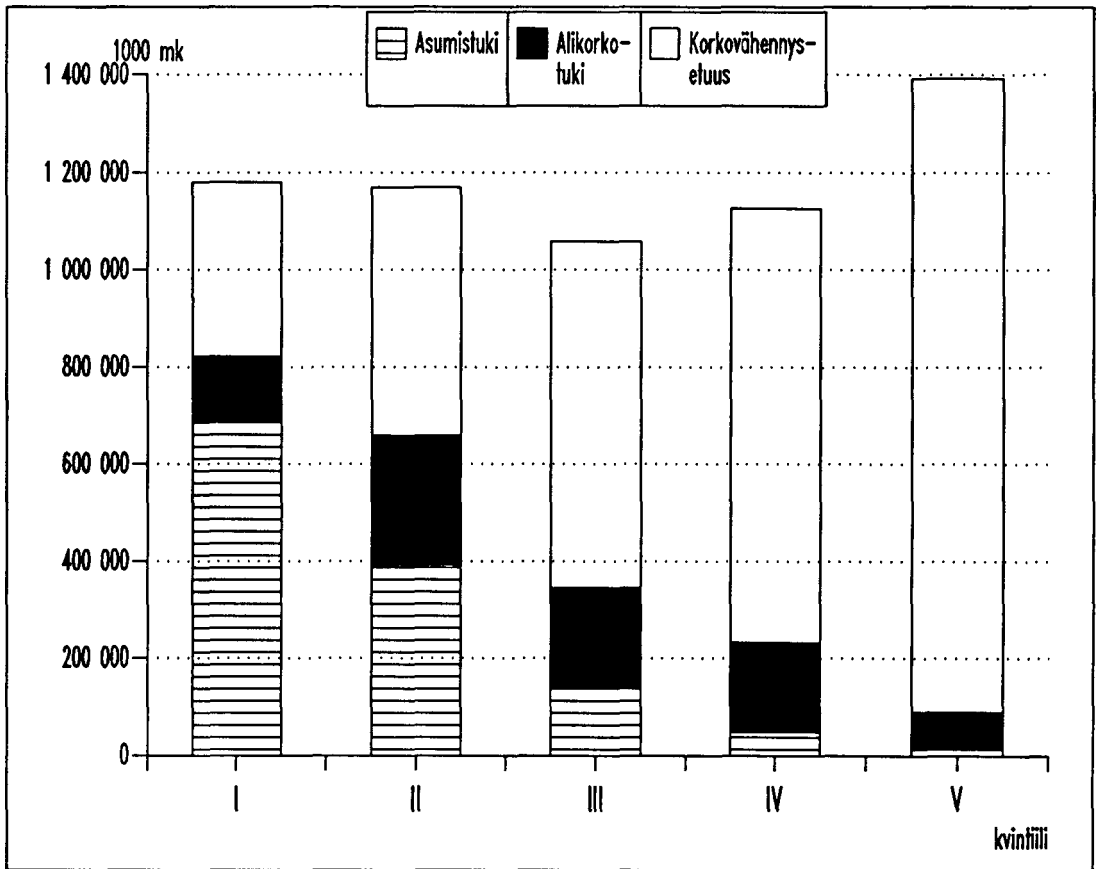
louksille. Alikorkotuki oli edelleen keskituloisten tukimuoto, mutta keskimmäisen tuloviidenneksen osuus on pienentynyt. Korkovähennysetuus jakautui aiempaa tasaisemmin: se painottui jopa aika selvästi aiempaa pienituloisemmille kotitalouksille (liitetaulukko 23).

Kokonaistuesta eniten on pienentynyt keskimmäisen tuloviidenneksen osuus. Siihen kuuluvat kotitaloudet saivat aiempaa pienemmän osuuden kaikista tukimuodoista. Toisen ja neljännen viidenneksen osuudet ovat vastaavasti kasvaneet. Ylimmän viidenneksen osuus koko tuesta on entisellään.

Taulukko 3. Asumisen tuen jakautuminen tulotasoltain vuonna 1988.

Tuloviidennes	I	II	III	IV	V	Kaikki
Asumistukea saaneet	150 400	93 000	38 600	17 100	7 000	306 100
Osuus kotit., %	35,8	22,1	9,2	4,1	1,7	14,6
Asumistuki, milj.mk.	688,8	391,9	139,2	48,7	17,0	1 285,5
Osuus tuesta, %	53,6	30,5	10,8	3,8	1,3	100,0
Alikorkotukea saaneet	26 100	44 300	44 800	44 100	21 600	180 100
Osuus kotit., %	6,2	10,5	10,7	10,5	5,1	8,6
Alikorko, milj. mk	132,6	267,4	206,9	185,1	73,2	865,2
Osuus tuesta, %	15,3	30,9	23,9	21,4	8,5	100,0
Vähennysetuutta saaneet . . .	94 800	118 400	159 200	195 400	235 400	803 100
Osuus kotit., %	22,6	28,2	37,9	46,5	56,0	38,2
Vähennysetuus, milj.mk . . .	358,9	510,3	711,9	892,3	1 302,8	3 776,2
Osuus etuudesta, %	9,5	13,5	18,9	23,6	34,5	100,0
Asumisen tukea saaneet	206 300	210 000	180 300	221 800	243 600	1 062 000
Osuus kotit., %	49,1	50,0	42,9	52,7	57,9	50,5
Tuki yhteensä, milj.mk . . .	1 196,4	1 213,2	1 133,4	1 241,6	1 582,6	6 367,3
Osuus tuesta	18,8	19,1	17,8	19,5	24,9	100,0

Kuvio 6. Asumisen tuen jakautuminen tulotasoittain vuonna 1988
(Käytettävissä olevat tulot / kulutusyksikkö)



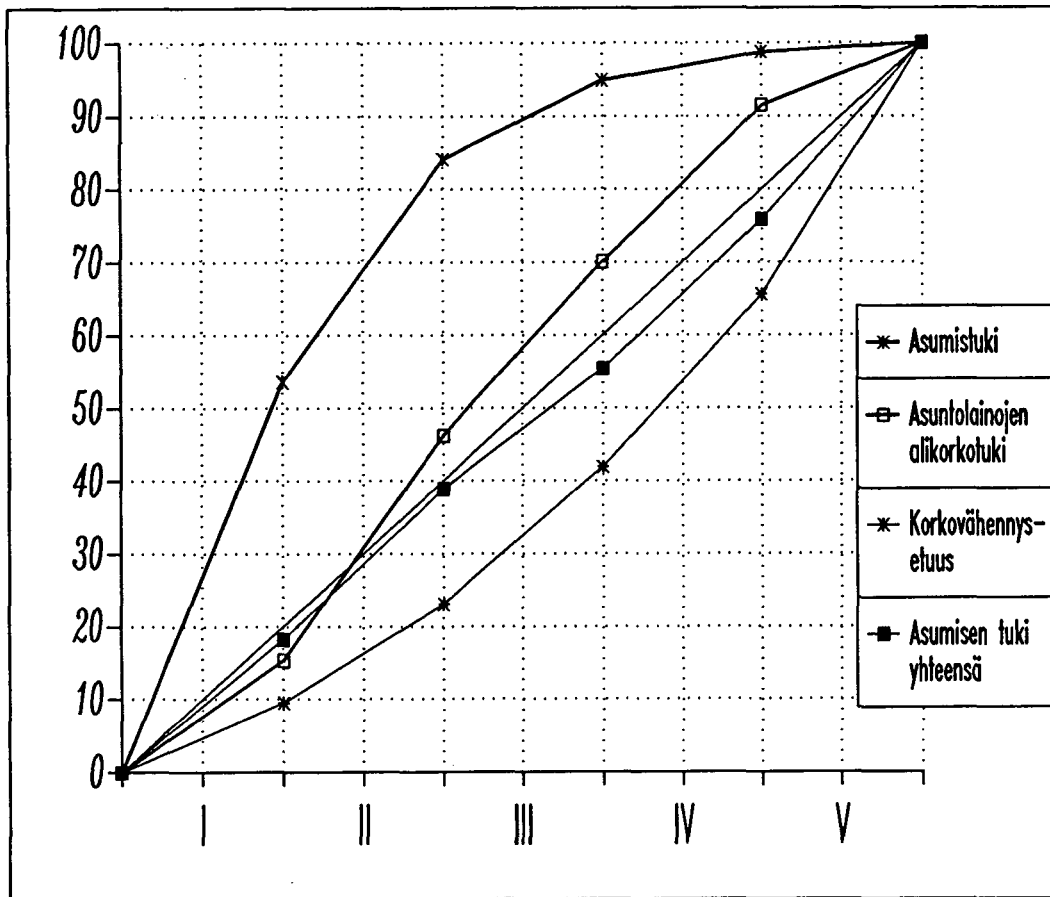
Kuvio 6 esittää tukimuotojen jakautumista tulotasoittain. Ylin tuloviidennes sai, kuten vuonna 1985 jonkin verran muita enemmän tukea, koska siihen kuuluvat taloudet saivat vähennysetuudesta selvästi muita suuremman osan. Muiden tuloviidennesten kesken tuki jakautui kohtalaisen tasaisesti, mutta vähiten sitä saivat "keskituloiset". Eri tukimuotojen merkitys vaihtelee kuitenkin selvästi eri tulotasoilla.

Alimmassa viidenneksessä on asumistuen osuus suurin, mutta jo toisesta tuloviiden-

neksestä lähtien eniten tukea annettiin korkovähennysetuutena. Ylimmillä tulotasoilla sen osuus on selvästi hallitseva. Tasaisesti jakautui alikorkotuki, mutta eniten sitä saivat keskituloiset.

Seuraavakin kuvio esittää tuen jakautumista tulotasoittain. Siinä kotitaloudet on järjestetty vaakakselille kulutusyksikköä kohti laskettujen käytettävissä olevien tulojen mukaan. Pystyakselilla on esitetty kullakin tulotasolla olevien kotitalouksien saama kumulointunut osuus tuesta.

Kuvio 7. Asumisen tukimuotojen jakautuminen kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen / kulutusyksikkö mukaan vuonna 1988



Kertymäkäyrät kuvaavat eri tukimuotojen jakautumista. Mikäli tuki jakautuisi täysin tasaisesti eri tuloisille kotitalouksille sitä kuvaaisi neliön lävistävä suora. Kun tuki painottuu pienituloisille kotitalouksille kulkee sitä kuvaava käyrä lävistäjän yläpuolelle ja vastaavasti silloin kun hyvätuloiset saavat osuuttaan suuremman osan on käyrä lävistäjän alapuolella.

Kuviosta näkyy, että asumistuki on jakautunut selvästi pienituloisille kotitalouksille. Sitä kuvaava käyrä nousee heti jyrkästi lävistäjän yläpuolelle. Alikorkotuen kuvaaja on lävistäjän yläpuolella toisesta tuloviidenneksestä lähtien. Se on siis keskittynyt lähinnä keskituloisille kotitalouksille. Vähennysetuutta kuvaava käyrä taas on kokonaan lävistäjän alapuolella, eli se on painottunut suhteellisen hyvätuloisille talouksille. Kokonaisuutena tuki jakautuu tasaisemmin kuin mikään tukimuodoista erikseen.

Omassa asunnossa asuvat saivat tuesta selvästi vuokralaisia suuremman osuuden. Vuokralaiset saivat kaikesta tässä käsittelystä asumisen tuesta vain vajaat 15 prosenttia, kun vuokralla asui lähes 30 prosenttia kotitalouksista. Vuokralaisten saama tuki muodostui käytännössä kokonaan asumistuesta, josta he saivat 74 prosenttia. Vuonna 1985 vuokralaisten osuus koko tuesta oli 20 prosenttia. Tämä kertoo siitä, että omistusasumiseen suunnattu epäsuora verotuki on kasvanut nopeammin kuin suora asumistuki.

Vuokralaisille kohdistuu asumistuen lisäksi tukea myös mm. vuokra-asuntojen tuotantoja alikorkotukena. Sen merkitystä yksittäisten kotitalouksien kannalta ei tämän aineiston perusteella kuitenkaan voida tarkastella.

Alueittain tuki kokonaisuutena jakautui varsin tasaisesti suhteessa kotitalouksien määrään.

kiseudun taloudet selvästi muuta maata vähemmän. Alikorkotuki oli kuitenkin kotitaloutta kohti korkeinta pääkaupunkiseudulla, pienintä Pohjois-Suomessa.

Tuloksia tarkasteltaessa on muistettava, että kotitalouksien koko vaihtelee alueittain. Etelä-Suomessa ja varsinkin pääkaupunkiseudulla kotitaloudet ovat muuta maata pienempiä. Eri tukimuodot taas keskittyvät eri kokoisille kotitalouksille. Alueellisesti tulokset vaihtelevatkin sen mukaan lasketaanko tuki kaikkia vai pelkästään tukea saaneita kotitalouksia kohti. Tuen jakautuminen ei kuitenkaan vuoteen 1985 verrattuna ole juuri muuttunut.

Tukimuodot erosivat melko selvästi, kun niiden jakautumista tarkasteltiin sosioekonomisen aseman mukaan (liitetaulukko 6). Asumistuesta eläkeläiset saivat runsaan kolmanneksen ja työntekijät 26 prosenttia.

Taulukko 4. Asumisen tuki alueittain vuonna 1988, milj.mk

	Kaikki kotitaloudet	%	Tuki yhteensä	%	Asumistuki	%	Alikorkotuki	%	Korkoetuus	%
Koko maa	2 102 300	100,0	6 367,3	100,0	1 285,5	100,0	865,3	100,0	3 776,2	100,0
Pääkaupunki-seutu	390 900	18,6	1 254,6	19,7	200,7	15,6	106,1	12,3	791,4	21,0
Etelä-Suomi . . .	931 700	44,3	2 772,5	43,5	521,5	40,6	379,7	43,9	1 694,2	44,9
Väli-Suomi	538 800	25,6	1 590,8	25,0	342,9	26,7	289,4	33,4	883,5	23,4
Pohjois-Suomi .	240 800	11,5	749,3	11,8	220,3	17,1	90,1	10,4	407,1	10,8

Sen sijaan tukilajeittain vaihtelut eri alueiden välillä olivat suurempia. Asumistuesta Etelä-Suomen taloudet saivat suhteellisen pienen osuuden, Väli- ja Pohjois-Suomen kotitaloudet vastaavasti suuremman. Korkovähennysetuus jakautui varsin tasaisesti, kotitaloutta kohti sitä saivat kuitenkin eniten pääkaupunkiseudun kotitaloudet. Alikorkotuesta Etelä-Suomen taloudet saivat osuutensa vastaavan määrän, mutta pääkaupun-

Suhteellisen suuren osuuden siitä saivat myös opiskelijat ja ryhmä "muut". Alikorkotuki oli selvimmän työntekijöiden ja alempien toimihenkilöiden tukimuoto. He saivat siitä yhteensä 74 prosenttia. Korkovähennysetuudesta noin kolmanneksen saivat ylempät toimihenkilöt. Varsin suuren osan siitä saivat myös alemmat toimihenkilöt, 24 prosenttia ja työntekijät, 28 prosenttia.

Käytännössä tuensaajat saavat usein useampaa tukea yhtäaikaa. Ehkä kannattaa tarkastella hieman sitäkin, missä määrin eri tukimuodot menivät päällekkäin. Aravalainansaajat saavat luonnollisesti useimmiten myös korkovähennysetuutta silloinkin kun aravalainan korko on vielä lähes olematon, koska he yleensä joutuvat ottamaan sen lisäksi korkeampikorkoista ensisijaislainaa. Vähennysetuutta saikin 94 prosenttia alikorkotuen-saajista.

Mielenkiintoisempaa onkin tarkastella sitä, missä määrin asumistuki meni päällekkäin muiden tukimuotojen kanssa. Nämä olivat kaikki tietysti omistusasukkaita ja asumistuesta suurimman osan saivat vuokralaiset. Vähennysetuuden saajista silti 62 700 kotitaloutta sai myös asumistukea. Kun omistusasujista noin 104 000 kotitaloutta sai asumistukea, oli niistä siten vähintään 60 prosenttia asuntovelkaisia. Sellaisia talouksia oli lapsiperheiden ja "muiden" kotitalouksien joukossa enemmän kuin asumistuensaajia yleensä. Asumistukea ja vähennysetuutta saaneet kotitaloudet olivat jossain määrin parempituloisia kuin kaikki asumistuensaajat, mutta selvästi pienituloisempia kuin vähennysetuutta saaneet kotitaloudet yleensä.

Alikorkotuen-saajista runsas 20 100 kotitaloutta eli 11 prosenttia sai asumistukea. Nämä saivat lähes kaikki samalla myös vähennysetuutta eli kaikkia kolmea tukimuotoa. Niistä suurin osa oli nuoria lapsiperheitä, yksinhuoltajia ja "muita" kotitalouksia. Kaikkiaan tällaisista talouksista oli 78 prosenttia sellaisia, joihin kuului alaikäisiä lapsia. Tuloiltaan he olivat pienituloisempia kuin aravalainansaaja yleensä. Yli 90 prosenttia tällaisista talouksista kuului kahteen alimpaan tuloviidennekseen. Asp-korkotuen-saajien joukossa ei asumistuensaajia ollut käytännössä lainkaan.

Tukijärjestelmän toimivuuden kannalta on mielenkiintoista tarkastella niitäkin kotitalouksia, jotka eivät ole saaneet mitään tukea asumiseensa. Sellaisia oli vuonna 1988 noin

1 034 000 eli jokseenkin yhtä paljon kuin vuonna 1985. Tukea saaneita ja saamattomia oli molempia kotitalouksista puolet. Kun kotitalouksien määrä on kasvanut oli tukea saamattomien osuus hieman pienempi kuin vuonna 1985.

Tukea vaille jäivät useimmin yksinasuvat ja kahden aikuisen taloudet. Sellaisista talouksista oli yksinasuvia 43 prosenttia ja kahden aikuisen talouksia 27 prosenttia. "Muita" kotitalouksia tukea saamattomista oli 17 prosenttia. Lapsiperheitä ja yksinhuoltajia näiden joukossa oli varsin vähän.

Kotitaloudet, jotka eivät saaneet tukea jakautuivat tulotasoinnain hyvin tasaisesti vaikka niitä oli ylimmässä tuloviidenneksessä hieman muita vähemmän. Sen sijaan niistä oli vuokralaisia suhteellisesti enemmän kuin kaikista kotitalouksista, lähes 40 prosenttia. Tukea saamattomat omistusasukkaat ovat käytännössä yleensä asuntovelattomia ja siten voi olettaa, että heidän asumismenonsakin ovat kohtuulliset.

Vuokralaisista lähes kaksi kolmannesta eli runsaat 400 000 kotitaloutta ei saanut tukea. Näistä yli puolet oli yksinasuvia ja viidennes lapsettomia pareja. Yksinasuvista puolet ja lapsettomista pareista noin 60 prosenttia oli alle 35-vuotiaita.

Kun verrataan tuen jakautumista erityyppisten kotitalouksien ja eri alueiden välillä vuosina 1985 ja 1988 on yleiskuva sama. Kolmen vuoden aikana ei kovin suuria mullistuksia voi odottaa tapahtuvankaan. Yleiskuvan taustalla voi silti havaita varsin selviäkin merkkejä tuen kohdentumisen muuttumisesta. Selvimmin muutokset näkyvät tuen tulojakaumassa, mutta muutoksia voi havaita myös tuen jakautumisessa elin-vaiheittain. Niihin on syytä etsiä selitystä sekä asuntotilanteesta että tehdyistä asuntoliittisistä ratkaisuista. Siihen palataan tarkemmin kun seuraavassa tarkastellaan eri tukimuotojen kohdentumista tukityypeittäin.

4.2 Asumistuki

Asumistukea voidaan pitää selvimmän erityistukena, jolla pyritään helpottamaan kaikkien heikoimmassa asemassa olevien asukkaiden asemaa. Sen saantia määrittelevät varsin tiukat säädökset tuloista, varallisuudesta ja asumismenoista. Seuraavassa tarkastelussa ovat mukana kaikkien kolmen asumistukijärjestelmän mukaiset tuet.

Vajaat 15 prosenttia kaikista kotitalouksista sai asumistukea. Useimmin tukea saivat yksinhuoltajat, joista puolet sai asumistukea. Tukea sai noin viidennes yksinasuvista ja nuorista lapsiperheistä runsaat 14 prosenttia.

Taulukko 5. Asumistuen jakautuminen elinvalheittain vuonna 1988

Elinvaihe	Kotitalouksia	%	Tuen saajien osuus kotitalouksista, %	Asumistuki milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Yksinäiset	140 900	46,0	19,4	438,4	34,1	3 110	37 250
Yksinhuoltajat	37 000	12,1	49,6	255,6	19,9	6 900	75 910
Lapseton pari	33 100	10,8	6,9	137,9	10,7	4 160	72 950
Aviopari, lapset alle 7 vuotta	26 500	8,7	14,8	138,7	10,8	5 240	100 710
Aviopari, nuorin lapsi alle 7 vuotta ..	17 300	5,7	14,3	116,6	9,1	6 740	120 910
Aviopari, nuorin lapsi 7-12 vuotta ...	8 100	2,7	6,3	43,9	3,4	5 410	120 980
Aviopari, nuorin lapsi 13-17 vuotta ..	2 700	0,9	4,3	9,4	0,7	3 440	112 340
Muut	40 400	13,2	12,1	145,1	11,3	3 590	118 210
Kaikki	306 100	100,0	14,6	1 285,5	100,0	4 200	69 590

Asumistuen saajista eniten, 46 prosenttia oli yksinasuvia. Varsin paljon oli myös kahden aikuisen talouksia, yksinhuoltajia sekä "muuta" kotitalouksia.

Tuesta yksinasuvat saivat kolmanneksen ja yksinhuoltajat 20 prosenttia. Yksinasuvista tukea saivat lähinnä eläkeikäiset ja toisaalta aivan nuorimmat. Kahden aikuisen talouksista sitä saivat näiden lisäksi varsin paljon myös hieman vanhemmat "nuoret aikuiset" (liitetaulukko 7 ja 8). Kotitaloutta kohti tukea saivat eniten yksinhuoltajat ja nuoret lapsiperheet.

Vähiten asumistuen saajia oli keski-ikäisistä yhden ja kahden hengen talouksista sekä sellaisista lapsiperheistä, joissa lapset olivat kaikki kouluikäisiä.

Vuoteen 1985 verrattuna kasvoi yksinhuoltajien, lapsettomien parien ja nuorimpien lapsiperheiden osuus tuesta. Eniten, lähes kolme prosenttiyksikköä kasvoi yksinhuoltajien osuus. Yksinasuvilla ja lapsettomilla pareilla tuki kohdistui melko selvästi aiempaa nuoremmille, alle 35-vuotiaille kotitalouksille. Tähän vaikutti ilmeisesti se, että opiskelijoiden asumislisä kasvoi tänä aikana muita asumistukilajeja enemmän.

Kotitalouden elinvaihe näkyi selvästi siinä, miten eri asumistukijärjestelmien mukaiset tuet jakautuivat. Yleisellä asumistuella tuettiin lähinnä perheitä joissa oli lapsia. Sekä yksinhuoltajat että kahden huoltajan lapsiperheet saivat siitä molemmat runsaan kolmanneksen. Nämä saivat tukea myös kotitaloutta kohti eniten (liitetaulukko 9).

Eläkeläisten asumistuki keskittyi odotetusti iäkkäille yhden ja kahden hengen talouksille. Tuensaajista kaksi kolmannelle oli yli 65-vuotiaita, tuestakin he saivat saman osuuden. Eläkeläisten asumistuen saajista 73 prosenttia oli yksinasuvia ja 13 prosenttia kahden aikuisen talouksia.

Opiskelijoiden asumislisä oli yhtä odotetusti nuorten, enimmäkseen yksinasuvien tukimuoto. Alle 35-vuotiaat yksinasuvat saivat siitä kaksi kolmannelle.

Asumistuki on käsiteltävistä tukimuodoista selvimmän tarveharkintainen ja se keskittyikin hyvin selvästi alimpiin tuloluokkiin.

Asumistukea saaneiden kotitalouksien tulot olivat kolmanneksen pienemmät kuin kaikilla kotitalouksilla.

Noin puolet tuensaajista kuului alimpaan tuloviidennekseen, he saivat tuesta 54 prosenttia. Kaksi ylintä tuloviidennestä sai tuesta vain viisi prosenttia. Tuki oli kotitaloutta kohti sitä suurempaa, mitä alemmalla tulotasolla se oli. Alimmassa viidennöksessä kotitaloudet saivat asumistukea keskimäärin 4 600 markkaa, ylimmässä noin 2 400 markkaa. Kaikkia tukea saaneita kotitalouksia kohti asumistuki oli keskimäärin 4 200 markkaa.

Vuoteen 1985 verrattuna jakautui asumistuki entistäkin selvemmin pienituloisille kotitalouksille. Vuonna 1988 oli pienituloisimman viidennoksen osuus tuesta runsaat kaksi prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 1985. Kaikkien muiden tuloviidennosten osuudet ovat melko tasaisesti pienentyneet (liitetaulukko 10).

Taulukko 6. Asumistuen jakautuminen tulotasoinnalla vuonna 1988

Tulotaso	Kotitalouksia	%	Tuensaajien osuus kotitalouksista, %	Asumistuki, milj.mrk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
I	150 500	49,2	35,8	688,8	53,6	4 580	52 400
II	93 000	30,4	22,1	391,9	30,5	4 200	70 800
III	38 600	12,6	9,2	139,2	10,8	3 600	93 200
IV	17 100	5,6	4,1	48,7	3,8	2 840	119 800
V	7 000	2,3	1,7	17,0	1,3	2 440	171 400
Kaikki	306 100	100,0	14,6	1 285,5	100,0	4 200	69 600

Taulukko 7. Asumistukea saaneet kotitaloudet hallintomuodoinnalla vuonna 1988

Hallintomuoto	Kotitalouksia	%	Tuensaajien osuus kotitalouksista, %	Asumistuki, milj.mrk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Oma talo	52 100	17,0	6,4	183,2	14,3	3 520	102 700
Oma osake	52 100	17,0	7,9	153,5	11,9	2 940	66 700
Vuokralainen	201 800	65,9	31,9	948,8	73,8	4 700	61 800
Yhteensä	306 100	100,0	14,6	1 285,5	100,0	4 200	69 600

Asumistuensaajista kaksi kolmannesta asui vuokralalla, kun kaikista kotitalouksista oli vuokralaisia vajaa kolmannes. Vuokralaiset saivat myös kotitaloutta kohti enemmän tukea kuin omistusasukkaat, keskimäärin 4 700 markkaa kun keskimääräinen tuki omassa asunnossa asuvilla oli 3 200 markkaa.

Opiskelijoista puolet sai asumislisää. Eläkeläisistä tukea sai reilu viidennes ja ryhmän "muut" kotitalouksista runsas kolmannes. Näiden lisäksi tukea saivat eri sosioekonomisista ryhmistä usein työntekijät ja alemmat toimihenkilöt. Yrittäjäkotitaloudet saivat tukea eniten, mutta tuensaajia oli vähän. Muista ryhmistä hieman keskimääräistä enemmän tukea saivat "muut" kotitaloudet (liitetaulukko 11).

Alueittain tarkasteltuna oli asumistuensaajia vähiten pääkaupunkiseudulla ja eniten Pohjois-Suomessa. Pääkaupunkiseudun taloudet saivat tukea kuitenkin keskimäärin eniten. Lähes yhtä paljon sitä saivat Pohjois-Suomen taloudet ja vähiten muun Suomen kotitaloudet (liitetaulukko 12). Pääkaupunkiseudun kotitaloudet saivat suhteellisesti eniten yleistä asumistukea ja opiskelijoiden asumislisää, sen sijaan eläkeläisten asumistukea melko selvästi muuta maata vähemmän. Vuokralaisia oli pääkaupunkiseudun tuensaajista muuta maata suurempi osuus.

Asumistuen jakautuminen alueittain ei ole muuttunut vuoteen 1985 verrattuna. Silloin pääkaupunkiseudun kotitaloudet saivat tuesta täsmälleen saman osuuden kuin vuonna 1988.

Tuensaajista 61 prosenttia asui kerrostaloissa, 22 prosenttia pientaloissa ja 15 prosenttia rivitaloissa. He asuivat siten melko selvästi useammin kerrostaloissa ja harvemmin pientaloissa kuin koko väestö. Ahtaasti heistä asui hieman suurempi osuus kuin kaikista kotitalouksista, noin 8,5 prosenttia. Toisaalta tilavasti heistä asui huomattavasti harvempi kuin kotitalouksista yleensä, 6,5 prosenttia (liitetaulukko 13). Vuoteen 1985 verrattuna on ahtaasti asuvien osuus asumistuensaajista

hieman pienentynyt. Vuonna 1985 asui tuensaajista ahtaasti 11 ja tilavasti alle viisi prosenttia.

Asumistuensaajien, kuten muidenkin kotitalouksien asumisväljyyteen vaikutti melko selvästi elinvaihe. Iäkkäät tuensaajat, jotka yleensä saivat eläkeläisten asumistukea eivät asuneet ahtaasti sen useammin kuin samanikäiset kotitaloudet yleensäkin. Sen sijaan kotitalouksista, joiden viitehenkilö oli 35–44-vuotiaat asui selvästi suurempi osuus kuin muista samanikäisistä kotitalouksista, runsas viidennes, ahtaasti. Nämä olivat lähinnä lapsiperheitä ja saivat siten enimmäkseen yleistä asumistukea. Tavoite, että asumistuella ohjattaisiin myös kotitalouksia parantamaan asumistasoaan ei näiden kotitalouksien kohdalla ole kovin hyvin toteutunut. Asumistukea saaneista kotitalouksista, joissa oli lapsia asui ahtaasti 21 prosenttia kun vastaava osuus kaikista lapsikotitalouksista oli 14 prosenttia.

Asumistukea saaneilla kotitalouksilla oli käytössään asuinpinta-alaa henkeä kohti hieman vähemmän kuin kaikilla kotitalouksilla, noin 28 m². Näinkin mitaten asuivat asumistuensaajista juuri lapsiperheet usein ahtaasti. Tukea saaneilla kotitalouksilla, joissa oli lapsia oli käytössään keskimäärin 21,4 m² henkeä kohti, kun kaikilla sellaisilla kotitalouksilla vastaava luku oli 25,2 m².

Asumismenotiedoista on vuoden 1988 aineistossa käytävissä maksetut vuokrat. Vuokralalla asuneiden asumistuensaajien osalta voidaan siten tarkastella sitä, miten tuki on alentanut heidän asumismenojaan. Vuokralaisia oli asumistuensaajista kaksi kolmannesta.

Asumistukea saaneet vuokralaiset maksoivat vuokraa keskimäärin tuhat markkaa kuussa. Se oli 15 prosenttia enemmän kuin kaikki vuokralaiset. Suurimmat vuokramenot olivat lapsiperheillä ja yksinhuoltajilla, korkeimmat neliövuokrat kuitenkin yksinasuvilla.

Tuki alensi vuokramenoja keskimäärin 40 prosenttia. Eniten, 47 prosenttia alenivat yk-

sinhuoltajien menot. Yksinasuvista tuki kattoi vuokrista suurimman osan keski-ikäisillä, 35–54-vuotiailla, joiden vuokramenot alenivat hieman yli 50 prosenttia. Useimmat yksinasuvat tuensaajat olivat kuitenkin joko nuoria tai eläkeikäisiä, joiden menoja tuki alensi noin 40 prosenttia. Lapsiperheet saivat sitä suuremman osan menoistaan asumistukena, mitä enemmän lapsia perheessä oli. Yksilapsiset saivat tukea 40 prosenttia, kolmilapsiset 46 prosenttia ja vähintään nelilapsiset jo noin 70 prosenttia vuokramenoista.

Alueittain tarkasteltuna kattoi asumistuki vuokrista pienimmän osan, noin 37 prosenttia pääkaupunkiseudulla ja suurimman, 45 prosenttia Pohjois-Suomessa.

Tukea saaneiden tulot olivat 18 prosenttia pienemmät kuin kaikilla vuokralaisilla. Tuki kattoi suurimman osuuden pienituloisimpien tuensaajien vuokramenoista. Alimman tuloviidenneksen kotitaloudet saivat tukena noin 46 prosenttia vuokrasta, kahteen seuraavaan

viidennekseen kuuluvat noin 10 prosenttiyksikköä vähemmän. Ylimmissä tuloviidenneksissä tuensaajia oli hyvin vähän.

Kotitalouksilta kului vuokraan sitä suurempi osa käytettävissä olevista tuloista mitä pienituloisempia ne olivat. Asumistuki kuitenkin pienensi vuokrien tulo-osuutta sitä enemmän, mitä pienituloisempi kotitalous oli. Alimman tuloviidenneksen kotitalouksilta olisivat vuokramenot vieneet 29 prosenttia tuloista ilman tukea. Tuen jälkeen niiltä meni vuokraan 15,4 prosenttia tuloista. Tällöin tuki on vähennetty sekä vuokramenoista että käytettävissä olevista tuloista. Ylimmän tuloviidenneksen kotitalouksilla vastaavat osuudet olivat 8,7 ja 6,7 prosenttia (liitetaulukko 14).

Elinvaiheittain alenivat tuen ansiosta eniten yksinasuvien ja yksinhuoltajien vuokramenot suhteessa tuloihin, yksinasuvista eniten keski-ikäisillä (liitetaulukko 15).

Taulukko 8. Asumistukea saaneet vuokralaiset, maksetut vuokrat ja tuen osuus vuokrasta elinvaiheittain vuonna 1988

Elinvaihe	Kotitalouksia	%	Vuokra yhteensä	Vuokra / m ² /kk	Tuki keskim.	Tuen osuus, vuokrasta %	Ko-tulot keskim.
Yhteensä	201 800	100,0	12 050	21,8	4 700	40,0	61 800
Yksinäiset	98 900	49,0	8 830	23,4	3 470	40,2	35 600
Yksinhuoltajat	30 800	15,3	15 670	20,0	7 180	46,8	75 600
Lapseton pari	24 500	12,1	12 680	20,7	4 380	35,7	70 800
Aviopari, lapset alle 7	20 100	10,0	16 100	21,0	5 670	35,5	99 300
Aviopari, nuorin alle 7	7 900	3,9	18 160	19,9	7 800	42,3	114 300
Aviopari, nuorin 7–12	5 200	2,6	16 380	19,2	6 380	37,5	115 600
Aviopari, nuorin 13–17	700	0,3	15 910	18,2	5 760	30,7	105 600
Muut	13 700	6,8	15 370	19,9	4 680	37,4	94 800

4.3 Omistusasuntojen alikorkotuki

Alikorkotukea saivat useimmin sellaiset kotitaloudet, joissa oli lapsia. Aravalainansaa- jista puolet oli kahden huoltajan lapsiperheit- tä ja seitsemän prosenttia yksinhuoltajata- louksia. Lapsiperheet saivat alikorkotuesta kaksi kolmannesta ja yksinhuoltajataloudet kymmenen prosenttia.

Kun lapsiperheiden elinvaihetta tarkastellaan tarkemmin lasten iän mukaan huomataan, että alikorkotuen saajien osuus oli pienin sellaisista lapsiperheistä, joissa kaikki lapset olivat alle kouluikäisiä. Sellaiset kotitaloudet saivat tukea kuitenkin kotitaloutta kohti eniten, noin 8 000 markkaa. "Vanhemmat" lapsiperheet saivat tukea useammin, mutta tuki kotitaloutta kohti pieneni lasten iän kasvaessa. Kun kaikki lapset olivat kouluikäisiä oli tuki kotitaloutta kohti noin 4 500 markkaa. Tukea saaneiden lapsiperheiden tulot eivät juuri olleet riippuvaiset lasten iästä, pienim- mät ne kuitenkin olivat perheillä joissa lapset olivat nuorimpia. Kaiken kaikkiaan ali- korkotukea saaneet lapsiperheet olivat hie- man pienituloisempia kuin lapsiperheet yleensä.

Useimmin alikorkotukea saaneessa lapsiper- heessä oli kaksi lasta. Sellaisia niistä oli hie- man yli puolet ja noin neljännes yksilapsi- sia.

Yksinhuoltajista noin 17 prosenttia sai ali- korkotukea. Heilläkin tuki oli hieman keski- määräistä suurempaa, noin 6 700 markkaa. Alikorkotukea saaneet yksinhuoltajataloudet eivät tuloiltaan juuri poikenneet muista yk- sinhuoltajatalouksista.

Viidennes alikorkotuensaajista tuli luokitel- luksi elinvaiheeltaan ryhmään "muut" kuulu- viksi. Näistäkin suurin osa, noin 60 prosent- tia oli sellaisia, joihin kuului alaikäisiä lap- sia. "Muut" kotitaloudet saivat tukea kuitenkin vähemmän kuin tukea saaneet ko- titaloudet yleensä.

Lapsettomat kotitaloudet saivat alikorkotu- kea harvoin. Lapsettomista pariskunnista viisi ja yksinasuvista vain kaksi prosenttia sai tukea. Tukea he saivat vähemmän kuin muut kotitaloudet.

Taulukko 9. Alikorkotukea saaneet kotitaloudet elinvaiheen mukaan vuonna 1988

Elinvaihe	Koti- talouksia	%	Tuen saajien osuus koti- talouksista %	Alikorko- tuki, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko- tulot keskim.
Yhteensä	180 900	100,0	8,6	865,3	100,0	4 780	126 300
Yksinäiset	13 600	7,5	1,9	28,2	3,3	2 070	66,300
Yksinhuoltajat	12 900	7,1	17,3	85,8	9,9	6 660	84 800
Lapseton pari	25 000	13,8	5,2	64,2	7,4	2 570	110 400
Aviopari, lapset alle 7 vuotta	25 700	14,2	14,4	207,2	24,0	8 063	127 800
Aviopari, nuorin alle 7 vuotta	27 200	15,1	22,5	187,7	21,7	6 890	138 800
Aviopari, nuorin 7-12 vuotta	27 300	15,1	21,5	122,9	14,2	4 510	137 200
Aviopari, nuorin 13-17 vuotta ...	11 200	6,2	17,3	51,2	5,9	4 560	138 900
Muut	38 000	21,0	11,4	118,0	13,6	3 110	150 800

Yksinasuvista eniten tukea saivat keski-ikäiset, 35–44-vuotiaat. He saivat yksinasuvien alikorkotuesta kaksi kolmannesta. Lapsettomat parit saivat tukea useammin myös tätä vanhempina, mutta suurinta heilläkin tuki oli nuorilla ja keski-ikäisillä.

Alikorkotuensaajat olivat enimmäkseen keskituloisia. Kolme keskimmäistä tuloviidenestä sai tästä tukimuodosta 76 prosenttia. Kotitaloutta kohti saivat pienituloiset kotitaloudet tukea eniten, toisesta tuloviidenneksestä lähtien keskimääräinen tuki pieneni tulotason kasvaessa.

Taulukko 10. Alikorkotukea saaneet taloudet tulotasoltain 1988

Tulotaso	Kotitalouksia	%	Tuen saajien osuus kotitalouksista %	Alikorkotuki, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
I	26 100	14,4	6,2	132,6	15,3	5 080	93 900
II	44 300	24,5	10,5	267,4	30,9	6 040	121 000
III	44 800	24,8	10,7	206,9	23,9	4 620	130 500
IV	44 100	24,4	10,5	185,1	21,4	4 200	135 100
V	21 600	12,0	5,1	73,2	8,5	3 390	149 500
Kaikki	180 900	100,0	8,6	865,2	100,0	4 780	126 300

Kaiken kaikkiaan alikorkotuki oli keski-ikäisten, enimmäkseen lapsiperheiden tukimuoto. Tukea saaneista kotitalouksista oli 71 prosenttia sellaisia, joiden viitehenkilö oli 30–50-vuotias. Tuen määrä oli korkeimmillaan nuorehkoilla, alle 40-vuotiailla kotitalouksilla. Sitä vanhemmilla keskimääräinen tuki pieneni, ilmeisesti koska lainatkin olivat vanhempia. Alikorkotukea saaneista kotitalouksista oli 70 prosenttia sellaisia, joissa oli lapsia. Tuki oli sitä suurempaa, mitä enemmän lapsia perheessä oli.

Alikorkotuen jakautuminen elinvaiheittain ei vuoteen 1985 verrattuna ole kovin paljon muuttunut, mutta lapsiperheistä nuorimmat näyttäisivät saaneen tukea aikaisempaa useammin ja myös niiden osuus tuesta on kasvanut.

Tukea saaneiden kotitalouksien käytettävissä olevat tulot olivat runsaan viidenneksen korkeammat kuin kaikilla kotitalouksilla. Tämä on ymmärrettävää, koska ne olivat keskimääräistä suurempia ja enimmäkseen työiässä olevia lapsiperheitä. Kulutusyksikköä kohti laskettuna tukea saaneiden kotitalouksien tulot olivat viisi prosenttia pienemmät kuin kotitalouksilla keskimäärin. Tässä mielessä tuen voi katsoa kohdistuneen tarkoituksenmukaisesti, vaikka tarveharkintaa onkin käytetty vain lainaa myönnettäessä.

Kolmen keskimmäisen tuloviidenneksen osuus tuesta oli vuonna 1988 jokseenkin sama kuin vuonna 1985. Keskimmäisen viidenneksen osuus on kuitenkin jonkin verran pienentynyt ja toisen viidenneksen vastavasti kasvanut (liitetaulukko 10). Aineiston perusteella on silti uskallettu päätellä, että

alukortuen jakautumisessa tulotasoittain olisi tapahtunut mitään varsinaista muutosta.

Alikortuensaajat olivat useimmiten toimihenkilö- tai työntekijätalouksia. Toimihenkilötaloudet saivat tuesta 43 ja työntekijätaloudet 46 prosenttia. Nämä ryhmät saivat myös kotitaloutta kohti tukea eniten. Eniten sitä saivat ylempiin toimihenkilöihin luokitellut kotitaloudet, vaikeivät erot olleetkaan kovin suuria (liitetaulukko 16).

Alueittainkaan ei alukortuen jakautuminen vuoteen 1985 verrattuna ole juuri muuttunut. Aravalainansaajien osuus oli Etelä-Suomessa ja etenkin pääkaupunkiseudulla edelleen muuta maata pienempi. Pääkaupunkiseudulla alukortutukea sai vain neljä prosenttia kotitalouksista, Väli- ja Pohjois-Suomessa runsaat kymmenen prosenttia. Pääkaupunkiseudun kotitaloudet saivat tukea kuitenkin kotitaloutta kohti eniten.

Aravalainansaajat asuivat usein pien- tai rivitalossa. Tuensaajista 62 prosenttia, eli selvästi suurempi osuus kuin kaikista kotitalouksista asui pientalossa. Kerrostalossa

tuensaajista asui neljännes, kun kaikista kotitalouksista niissä asui 43 prosenttia. Eniten tukea saivat rivitalossa asuvat, jotka saivat sitä noin 2 500 markkaa enemmän kotitaloutta kohti kuin pien- tai kerrostaloissa asuvat.

Tuensaajat asuivat jonkin verran useammin ahtaasti ja harvemmin tilavasti kuin kaikki kotitaloudet, mikä johtuu siitäkin, että niistä monet olivat lapsiperheitä joille ahtaasti asuminen on yleensäkin tyyppillistä (liitetaulukko 17). Ahtaasti asuvat tietysti useimmiten suuret perheet, ja vähintään nelihenkisiä perheitä oli alukortuen saajien joukossa selvästi enemmän kuin kotitalouksien yleensä.

Jos tuensaajien asumisväljyyttä tarkastellaan perhetyypeittäin asuivat aravalainansaajat jonkin verran harvemmin ahtaasti kuin samankokoiset perheet yleensä. Yhden ja kahden hengen tuensaajatalouksilla oli tilava asuminen hieman keskimääräistä yleisempää. Vuoteen 1985 verrattuna ei alukortuensaajien asumisväljyys ole juuri muuttunut.

Taulukko 11. Alikortutukea saaneet kotitaloudet alueittain vuonna 1988

	Kotitalouksia	%	Tuen saajien osuus kotitalouksista %	Alikortutuki	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Pääkaupunkiseutu ...	15 500	8,6	4,0	106,1	12,3	6 830	147 600
Etelä-Suomi	81 500	45,1	8,7	379,7	43,9	4 660	124 800
Väli-Suomi	59 000	32,6	10,9	289,4	33,4	4 910	121 300
Pohjois-Suomi	24 800	13,7	10,3	90,1	10,4	3 630	130 000
Yhteensä	180 900	100,0	8,6	865,3	100,0	4 780	126 300

4.4 Asp-korkotuki

Nuorille ensiasunnon hankkijoille tarkoitettua asp-korkotukea on maksettu vuodesta 1982 lähtien. Korkotukilain mukaista tukea sai vuonna 1988 noin 56 000 kotitaloutta.

Tuensaajia oli siten vajaat kolme prosenttia kaikista kotitalouksista. Tuensaajien vähyys johtuu tietyksi jo tukijärjestelmän nuoruudesta, vuoteen 1985 verrattuna heidän määränsä on yli kaksinkertaistunut. Uusia asp-korkotukilainoja on vuosikymmenen loppupuolella myönnetty vuosittain 8 000–10 000.

Tuensaajat olivat odotetustikin enimmäkseen nuoria kotitalouksia. Niistä 73 prosenttia oli sellaisia, joiden viitehenkilö oli alle 35-vuotias. Ne saivat 82 prosenttia annetusta tuesta. Talouksia, joiden viitehenkilö oli yli 40-vuotias oli 11 prosenttia tuensaajista. Vanhemmat kotitaloudet saivat myös nuorempia vähemmän tukea.

Yli puolet tuensaajista oli nuoria lapsiperheitä. Yksinasuvia ja lapsettomia pareja oli molempia noin viidennes. Kotitaloutta kohti tukea saivat eniten nuoret lapsiperheet ja lapsettomat parit.

Asp-korkotuen saajat olivat varsin selvästi keskimääräistä parempituloisia. Kahteen ylimpään tuloviidennekseen kuuluvat kotitaloudet saivat tuesta yli kaksi kolmannesta. Tuensaajien käytettävissä olevat tulot olivat keskimäärin 28 prosenttia korkeammat kuin kaikilla kotitalouksilla.

Tuki alensi sitä saaneiden korkomenoja varsin tehokkaasti. Keskimäärin kotitaloudet saivat korkotukena 7 900 markkaa. Tuki oli sitä suurempaa, mitä ylempällä tulotasolla kotitalous oli.

Taulukko 12. Asp-korkotukea saaneet kotitaloudet tulotasoltain vuonna 1988

Tulotaso	Kotitalouksia	%	Tuen saajien osuus kotitalouksista %	Asp-korkotuki, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
I	3 500	6,2	0,8	16,4	3,7	4 690	56 300
II	6 300	11,3	1,5	44,4	10,0	7 000	124 500
III	10 700	19,1	2,5	75,4	17,1	7 040	117 700
IV	14 600	26,1	3,5	115,5	26,2	7 900	135 700
V	20 900	37,3	5,0	190,0	43,0	9 100	153 200
Kaikk	56 000	100,0	2,7	441,7	100,0	7 880	132 500

Vuoteen 1985 verrattuna on tuensaajien osuus alimmissa tuloluokissa jonkin verran kasvanut ja ylimmissä pienentynyt.

Asp-tuensaajia oli eniten pääkaupunkiseudulla. Siellä tuensaajista asui noin kolmannes. Väli- ja Pohjois-Suomessa tuensaajatalouksia oli vähän. Keskimääräinen tuki ei kuitenkaan vaihdellut alueittain kovinkaan selvästi.

talouksilla. Tämän täytyy pääosin johtua siitä, että asp-tuensaajien lainat ovat keskimääräistä suurempia. Heillä oli asuntolainaa runsaat 200 000 markkaa kotitaloutta kohti eli 50 prosenttia enemmän kuin kaikilla asuntovelallisilla. Asp-lainat olivat uusia, yli puolet vuoden 1988 lainoista oli myönnetty vuoden 1985 jälkeen. Lisäksi osa muistakin kuin asp-lainoista on normaalia halpakkorokkosempää, esimerkiksi aravalainat.

Taulukko 13. Asp-korkotukea saaneet taloudet alueittain vuonna 1988

	Kotitalouksia	%	Tuensaajien osuus kotitalouksista	Asp-korkotuki, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Pääkaupunkiseutu .	18 400	32,7	4,7	156,3	35,4	8 520	147 000
Etelä-Suomi	24 400	43,5	2,6	177,5	40,2	7 270	125 400
Väli-Suomi	9 500	17,0	1,8	75,4	17,1	7 910	124 700
Pohjois-Suomi	3 800	6,7	1,6	32,5	7,4	8 590	128 300
Yhteensä	56 000	100,0	2,7	441,7	100,0	7 880	132 500

Kaupungeissa tuensaajista asui neljä viidennestä.

Samoin kuin aravalainansaajat olivat asp-tukea saaneet enimmäkseen toimihenkilö- ja työntekijätalouksia. Näihin ryhmiin kuului yli 90 prosenttia tuensaajatalouksista. Aravalainansaajia useammin olivat asp-tuensaajat kuitenkin ylempiä toimihenkilöitä ja harvemmin työntekijöitä.

Tuensaajat asuivat jonkin verran ahtaammin kuin kaikki kotitaloudet. Heistä ahtaasti asuvia oli noin kymmenen prosenttia ja saman verran tilavasti asuvia. Kooltaan asp-lainalla hankitut asunnot kuitenkin olivat yhtä suuria kuin asunnot keskimäärin, joten hieman normaalia ahtaampi asuminen johtuu heillä lapsiperheiden suuresta osuudesta.

Asp-tuensaajien korkomenot olivat keskimäärin 10 000 markkaa. Ne olivat siten korkotuesta huolimatta noin tuhat markkaa suuremmat kuin kaikilla asuntovelallisilla koti-

Tuensaajien asumismenoja arvioitaessa on otettava huomioon, että he saavat korkotuen lisäksi vähennyksistä koituvan etuuden. Toisaalta lainanhoitomeneihin on laskettava myös lyhennykset, joita tämän aineiston perusteella ei kuitenkaan voida tarkastella.

Asp-tuensaajat olivat usein esim. aravalainansaajiin verrattuna suhteellisen hyvätuloisia, mutta toisaalta myös nuoria perheitä, joilla voi odottaa olevan suuret asumis- ja muutkin välttämättömät menot. Yhtenä järjestelmän tavoitteena on ollut tukea niitakin nuoria ensiasunnonhankijoita, jotka tulosisidonaiset tukimuodot olisivat jättäneet väliinpuotajiksi¹. Asp-tuensaajia on lisäksi suhteellisen paljon pääkaupunkiseudulla, jossa omistusravakanta taas on muuhun maahan verrattuna hyvin vähäinen. Järjestelmän voi siis näiltä osin katsoa toimineen ainakin vielä 1980-luvun loppupuolella. Sen jälkeen asuntorahoitusmarkkinat ovat kuitenkin muuttuneet.

¹ Vesanen Pirjo: Asp-järjestelmän tavoitteet ja niiden toteutuminen, Asuntohallitus 1987.

4.5 Korkovähennysetuus

Kotitaloudet ilmoittivat asuntolainojen korkoja vuoden 1988 verotuksessa 7,2 miljardia markkaa. Ilmoitetut korot kasvoivat 50 prosenttia vuodesta 1985. Niistä myönnettiin vähennyksinä 92 prosenttia eli 6,6 miljardia markkaa. Vähennysetuutta kotitalouksille koitui 3,8 miljardia markkaa. Etuus kasvoi 54 prosenttia vuodesta 1985. Vähennysetuuden saajien määrä kasvoi samana aikana runsaalla sadalla tuhannella, vuonna 1988 heitä oli noin 800 000.

Korkovähennysetuudesta lapsiperheet saivat puolet. Yksinasuvien osuus etuudesta oli 15 ja lapsettomien parien 18 prosenttia.

Vähennysetuutena saatu tuki oli suurinta, runsaat 6 000 markkaa kotitaloutta kohti nuorimmilla lapsiperheillä. Lapsiperheiden keskimääräinen tulotaso sen sijaan kasvoi jonkin verran lasten iän kasvaessa.

Yksinasuvat saivat vähennysetuutta muita harvemmin. Tämä johtuu toisaalta siitä, että heillä on muita harvemmin oma asunto, toisaalta vanhimmista yksinasuvista moni oli jo maksanut asuntovelkansa. Yksinasuvien, samoin kuin kahden aikuisen talouksien tilannetta onkin tarkasteltava iän mukaan.

Taulukko 14. Vähennysetuutta saaneet kotitaloudet vuonna 1988

Elinvaihe	Kotitalouksia	%	Tuen saajien osuus kotitalouksista %	Korkoetus, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Yhteensä	803 100	100,0	38,2	3 776,2	100,0	4 700	131 400
Yksinäiset	154 000	19,2	21,3	580,0	15,4	3 770	66 800
Yksinhuoltajat	25 300	3,1	33,9	112,0	3,0	4 430	94 100
Lapseton pari	156 200	19,5	32,6	693,1	18,4	4 440	129 900
Aviopari, lapset alle 7 vuotta ...	115 400	14,4	64,7	715,4	18,9	6 200	141 700
Aviopari, nuorin alle 7 vuotta ..	90 100	11,2	74,5	543,6	14,4	6 030	153 100
Aviopari, nuorin 7-12 vuotta ...	87 200	10,9	68,5	446,7	11,8	5 120	155 600
Aviopari, nuorin 13-17 vuotta ..	41 400	5,2	64,1	196,2	5,2	4 740	158 000
Muut	133 500	16,6	40,0	489,2	13,0	3 670	167 500

Kahden huoltajan lapsiperheistä asui omistusasunnossa 79 prosenttia. Huomattavalla osalla niistä oli asunnostaan myös velkaa, sillä kaksi kolmannesta kaikista lapsiperheistä sai vähennysetuutta. Mitä nuorempia lapsia perheessä oli, sitä useammin asunnosta oli lainamenoja. Lapsiperheistä, joissa kaikki lapset olivat alle kouluikäisiä asui velattomassa omistusasunnossa vain viisi prosenttia. Korkomenotkin olivat sitä suuremmat, mitä nuorempia lapsia perheessä oli.

Yksinasuvista 56 prosentilla oli oma asunto. Nuorimmista, alle 25-vuotiaista kolme neljännestä ja 25-34-vuotiaista kaksi kolmannesta oli vuokralaisia. Sitä vanhemmista ikäluokista vuokralaisia oli enää vajaa kolmannes. Asuntovelat ja vähennysetuutena saatu tuki oli vastaavasti yleisintä nuorehkoilla ja keski-ikäisillä yksinasuvilla. Tuensaajia oli suhteellisesti eniten 35-44-vuotiaista, joista 41 prosenttia sai vähennysetuutta. Kaikista yksinasuvista runsas viidennes sai vähen-

nysetuutta (liitetaulukko 18). Keskimääräinen tuki oli suurinta nuorilla, iän kasvaessa se pieneni.

Lapsettomat pariskunnat asuivat omassa asunnossa ja saivat vähennysetuutta useammin kuin yksinasuvat. Vähennysetuutta tällaisista talouksista sai kolmannes. Lapsettomista pareistakin oli suhteellisesti eniten vähennysetuuden saajia keski-ikäisistä, 35–44-vuotiaista, joista kaksi kolmannesta sai etuutta. Etuuden saajia oli kuitenkin enemmän sekä nuoremmissa että vanhemmissa ikäluokissa, koska lapsettomia pareja on vähiten "keski-ikäisten" joukossa. Tuki kotitaloutta kohti oli näilläkin, aivan nuorimpia lukuun ottamatta sitä suurempaa, mitä nuorempi kotitalouden viitehenkilö oli (liitetaulukko 19).

Yksinhuoltajista runsas 40 prosenttia asui omassa asunnossa, heistä useimmilla oli siitä myös lainaa ja korkomenoja. Vähennysetuutta yksinhuoltajat saivat kotitaloutta kohti noin 4 400 markkaa, hieman vähemmän kuin kotitaloudet keskimäärin.

Vuoteen 1985 verrattuna saivat yksinasuvat, lapsettomat parit, nuoret lapsiperheet ja josain määrin yksinhuoltajat aiempaa suuremman osuuden etuudesta. Yksinasuvien osuus etuudesta kasvoi 3,4 prosenttiyksikköä, lapsettomien parien 3,0 ja nuorimpien lapsiperheiden 2,6 prosenttiyksikköä. Merkillepantavaa on sekin, että yksinasuvista ja lapsettomista pareista nuorimmat saivat selvästi aiempaa suuremman osuuden. Alle 35-vuotiaat saivat yksinasuvien tuesta peräti 11 prosenttiyksikköä aiempaa enemmän. Eniten kasvoi kaikkein nuorimpien, alle 25-vuotiaiden saama etuus. Lapsettomien parien etuudesta alle 35-vuotiaiden osuus kasvoi vain vähän, mutta alle 25-vuotiaiden osuus lähes viisi prosenttiyksikköä.

Alueittain erosi pääkaupunkiseutu odotetusti muusta maasta. Eri läänien kesken erot olivat huomattavasti pienempiä kuin pääkaupunkiseudun ja muun maan välillä. Vaikkei asiaa aineiston perusteella voi tarkemmin tutkia, voi silti olettaa, että tilanne on ollut samansuuntainen muissakin kasvukeskuksissa.

Taulukko 15. Korkovähennysetuutta saaneet kotitaloudet alueittain vuonna 1988

	Kotitalouksia	%	Tuen saajien osuus kotitalouksista %	Korkoetus milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Pääkaupunkiseutu . . .	135 300	16,8	21,0	791,4	21,0	5 850	148 100
Etelä-Suomi	370 800	46,2	44,9	1 694,2	44,9	4 570	128 900
Väli-Suomi	204 900	25,5	23,4	883,5	23,4	4 310	124 400
Pohjois-Suomi	92 100	11,5	10,8	407,1	10,8	4 420	132 900
Yhteensä	803 100	100,0	38,2	3 776,2	100,0	4 700	131 400

Taulukko 16. Korkovähennysetuutta saaneet kotitaloudet tulotasoltain vuonna 1988

Tulotaso	Kotitalouksia	%	Korkoetus, milj.mk	%	Etuus keskimäärin	Ko-tulot keskim.
I	94 800	11,8	358,9	9,5	3 790	71 500
II	118 400	14,7	510,3	13,5	4 310	110 300
III	159 200	19,8	711,9	18,9	4 470	123 900
IV	195 400	24,3	892,3	23,6	4 570	135 800
V	235 400	29,3	1 302,8	34,5	5 540	167 700
Kaikki	803 100	100,0	3 776,2	100,0	4 700	131 400

Pääkaupunkiseudulla asumismenojen kalleus ja asuntomarkkinoiden muutokset näkyvät kärjistetyimmän, toisaalta siellä myös kotitalouksien ja asuntokannan rakenne poikkeaa muusta maasta.

Asuntovelkaisten, samoin kuin vähennysetuutta saaneiden osuus kotitalouksista oli Etelä-Suomessa jonkin verran muuta maata suurempi. Pienin se kuitenkin oli pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun kotitaloudet ovat muuta maata pienempiä ja vuokra-asuminen on siellä yleisempää. Korkomenot ja myönnetty etuus olivat kuitenkin muuta maata suuremmat. Pääkaupunkiseudulla kotitalouksien korkomenot olivat keskimäärin 11 600 markkaa eli neljänneksen korkeammat kuin koko maassa. Keskimääräinen vähennysetuuskin oli pääkaupunkiseudulla noin neljänneksen muuta maata suurempi, 5 900 markkaa.

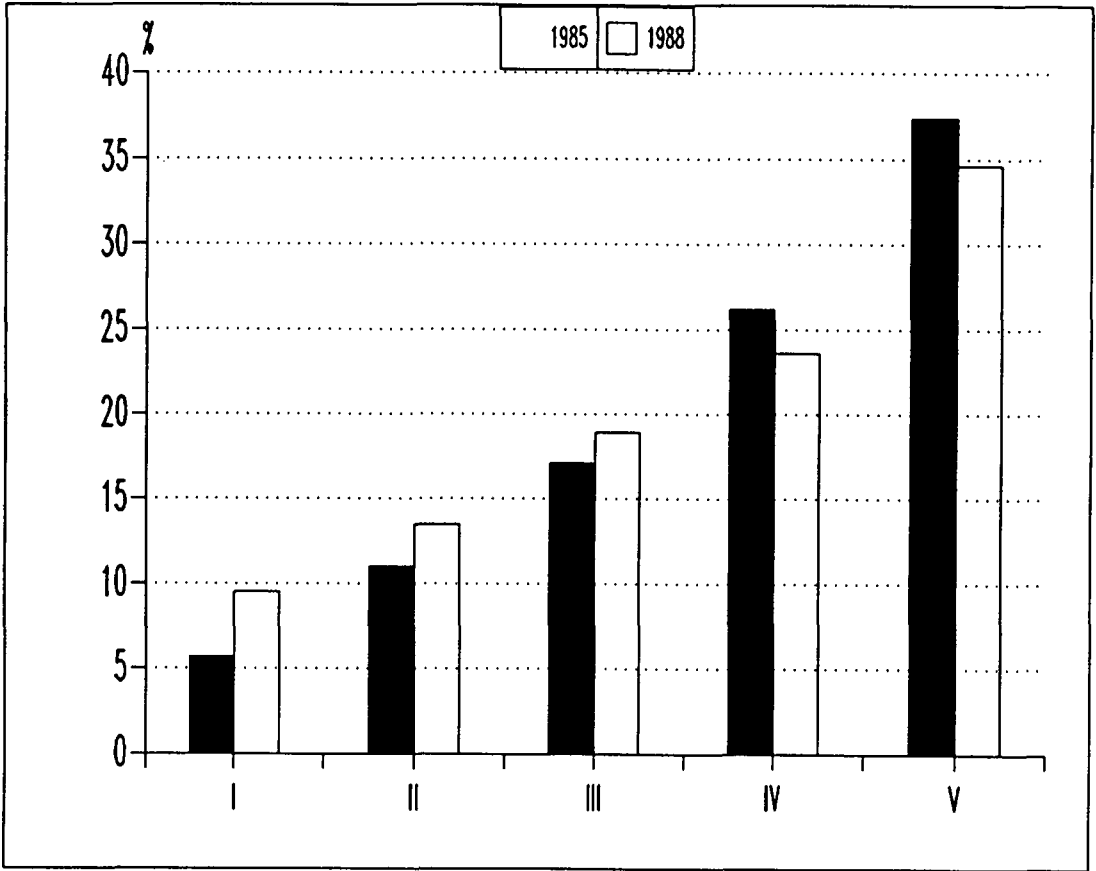
Vähennysetuutta saaneiden kotitalouksien käytettävissä olevat tulot olivat pääkaupunkiseudulla noin 13 prosenttia korkeammat kuin koko maassa. Vähennysetuuden osuus myönnetyistä korkomenoista oli sekin muuta maata suurempi, noin 55 prosenttia. Toisaalta suuremmat korkomenot aiheuttivat sen, että ilmoitetuista koroista hyväksyttiin pääkaupunkiseudulla vähennyksinä muuta maata pienempi osuus, noin 89 prosenttia. Siellä vähennysoikeuden yläraja siis ylittyi muuta maata useammin.

Mitä korkeampi tulotaso, sitä useammat saivat vähennysetuutta. Alimman tuloviidenneksen kotitalouksista noin 23 prosenttia ja ylimmän 56 prosenttia sai etuutta. Parempituloiset saivat tukeakin pienempituloisia enemmän ja näin tuki kotitaloutta kohti kasvoi tulotason kasvaessa. Ylimmän tuloviidenneksen taloudet saivat tukea keskimäärin noin 18 prosenttia enemmän kuin kaikki tukea saaneet kotitaloudet.

Vähennysetuus keskittyi siis suhteellisen hyvätuloisille kotitalouksille: ylin tuloviidenneksen sai etuudesta 34,5 ja alin 9,5 prosenttia. Verrattuna vuoteen 1985 voidaan vähennysetuuden tulojakauman havaita kuitenkin melko selvästi tasoittuneen (liitetaulukko 10). Eniten, 3,8 prosenttiyksikköä on kasvanut alimman tuloviidenneksen osuus, toisen viidenneksen osuus kasvoi lähes kaksi prosenttiyksikköä. Kolme ylintä viidennestä sen sijaan menettivät osuuttaan, eniten niistä ylin tuloviidenneksen, 2,8 prosenttiyksikköä.

Muutokset ovat varsin merkittäviä, kuten seuraavasta kuviosta ilmenee. Vähennysetuus jakautui vuonna 1988 kaikilla tulotasoilla selvästi aiempaa tasaisemmin. Koska huomattava osa asuntopoliittisesta tuesta annetaan korkovähennyksinä, on muutoksella merkitystä koko tuenkin jakautumisen kannalta.

Kuvio 8. Korkvähennysetuuden jakaantuminen tulotasoittain vuosina 1985 ja 1988



Mikä selittää tällaisen kehityksen? Helposti tulee mieleen, että taustalla on rahamarkkinoiden vapautuminen, joka osui tarkasteltavalle aikavälille sekä sen laukaisema pautunut asutuskysyntä. Vuonna 1987 alkanut kehitys johti siihen, että pankit alkoivat myöntää markkinakorkoista lainaa pitkillä maksuajoilla ilman omasäästöosuutta, vakuudeksi riitti yleensä hankittu asunto. Entistä pienemmillä tuloilla saattoi päästä käsiksi omaan asuntoon ja samalla osalliseksi asuntovelalliselle lankeavasta tuesta (ja tietysti velanhoidomenoista). Asuntojen hinnannousu ja korkotason kasvu pitivät huolen siitä, että uusilla asuntovelallisilla riitti vähennettävää verotuksessa.

Tätä kehityskuvaa tukee sekin, että korkovähennysetuutta saaneiden määrä on kasvanut eniten alimmilla tulotasoilla. Alimmassa tuloviidenneksessä oli vuonna 1988 peräti 66 prosenttia enemmän vähennysetuudensaajia kuin vuonna 1985. Vähennysetuutta saaneiden kotitalouksien määrä kasvoi samana aikana kaikkiaan 15 prosenttia.

Sama ilmiö näkyi kaikesta päätellen aiemmin myös elinvaihetarkastelussa: vähennysetuus jakautui sekä yksinasuvien että perheellisten kesken selvästi aiempaa nuoremmille. 1980-luvun loppupuolella velkaantuneet ovat siten aiempaa nuorempia ja pienituloisempia kotitalouksia.

Vuonna 1988 oli vähennysetuutta saaneita yksinasuvia 39 700 enemmän kuin vuonna 1985. Näistä yli 31 000 eli noin 80 prosenttia oli alle 35-vuotiaita. Vähennysetuutta saaneita lapsettomia pareja oli 35 800 enemmän kuin vuonna 1985, niistä 14 700 eli 40 prosenttia alle 35-vuotiaita. Uusista etuudensaajista oli 30 500 sellaisia lapsiperheitä, joissa kaikki lapset olivat alle kouluikäisiä. Niiden määrä kasvoi 36 prosenttia vuodesta 1985.

Sosioekonomisen aseman mukaan etuus jakautui samoin kuin vuonna 1985. Suhteellisesti eniten etuudensaajia oli ylempien toimihenkilöiden joukossa. Heistä lähes kaksi kolmasosaa sai vähennysetuutta. Vähennysetuutta sai moni myös muista toimihenkilöistä, yrittäjistä ja työntekijöistä. Toimihenkilö- ja työntekijätaloudet saivat etuudesta 84 prosenttia (liitetaulukko 20).

Sosioekonomisista ryhmistä saivat etuutta kotitaloutta kohti eniten ne, jotka saivat sitä myös useimmin. Eniten etuutta, keskimäärin 6 800 markkaa saivat ylempät toimihenkilöt. Yrittäjät, alemmat toimihenkilöt ja työntekijät saivat sitä 4 000 - 5 000 markkaa kotitaloutta kohti.

Vähennysetuuden saajat asuivat pien- ja rivitaloissa jonkin verran useammin kuin kaikki kotitaloudet. Pientalossa heistä asui puolet, kerrostalossa kolmannes ja rivitaloissa 16 prosenttia.

Asumisväljyydeltään etuudensaajat eivät eronneet muista kotitalouksista, he asuivat yhtä usein ahtaasti ja tilavasti kuin koko väestö. Useimmin etuudensaajistakin asuivat ahtaasti nuoret lapsiperheet. Sellaisia oli ahtaasti asuvista 60 prosenttia (liitetaulukko 21). Tilavasti etuudensaajista asuivat useimmin yksinasuvat ja etenkin lapsettomat parit, jotka asuivat tilavasti useammin kuin kaikki vastaavat kotitaloudet. Tilavasti asuvista lapsettomista pareista 75 prosenttia oli yli 45-vuotiaita, sen sijaan yksinasuvilla tilava asuminen ei ollut yhtä riippuvaista iästä.

Asumisväljyyteen vaikuttaa yleensäkin eniten perhekoko ja elinvaihe. Se on melko selvästi riippuvainen myös tulotasosta. Varsinkin ylimpään tuloviidennekseen kuuluvat kotitaloudet asuivat selvästi muita useammin tilavasti. Lisäksi asuntonsa omistavat asuivat keskimäärin vuokratilaisia tilavammin.

Koska etuudensaajat ovat usein suhteellisen hyvätuloisia ja tietysti omistavat asuntonsa voi odottaa, että heidän joukossaan on myös tilavasti asuvia. Toisaalta tilava asuminen ei ole etuudensaajille kokonaisuutena sen tyyppisempää kuin kotitalouksille yleensäkin. Tämä taas selittyy sillä, että huomattava osa etuudensaajista on lapsiperheitä, joille tyyppillisestä on pikemminkin ahdas asuminen. Ne ryhmät, jotka etuudensaajista asuvat tilavasti lienevät usein entisiä lapsiperheitä, joille lasten muutettua kotoa on jäänyt runsaasti tilaa entiseen perheasuntoon. Poikkileikkausaineiston avulla onkin vaikea tarkemmin selvittää, kuinka paljon korkovähennyksillä mahdollisesti on epätarkoituksenmukaisesti rahoitettu väljää asumista.

Korkovähennysetuus, korkomenot ja lainamäärät ovat tietenkin riippuvaisia toisistaan, joten ne myös jakautuvat samansuuntaisesti kotitalouksien kesken.

Asuntovelallisilla kotitalouksilla oli asuntolainoja keskimäärin 135 000 markkaa, mikä vastasi jokseenkin tarkkaan niiden keskimääräisiä käytettävissä olevia tuloja. Suurimmat velat, noin 190 000 markkaa oli nuorilla lapsiperheillä. Suhteessa tuloihin eniten velkaa oli niiden ohella yksinasuvilla ja yksinhuoltajilla. Alle 25-vuotiailla velat olivat suhteessa tuloihin kolme ja puolikerätiset ja 25–34-vuotiailla yli kaksinkertaiset. Lapsettomilla pareilla velat olivat suhteessa tuloihin kohtuullisemmat, mutta suurimmat näilläkin nuorimmilla kotitalouksilla.

Asuntovelallisten määrä kasvoi melko selvästi tulotason kasvaessa, mutta keskimääräiset velat ja korkomenot eivät kovin paljon vaihdelleet. Sen sijaan alueittain olivat erot pääkaupunkiseudun ja muun maan välillä melko selvät. Pääkaupunkiseudulla asunto-

velallisilla oli lainaa 37 prosenttia enemmän kuin kaikilla kotitalouksilla.

Kotitaloudet ilmoittivat asuntolainan korkoja keskimäärin 9 250 markkaa. Korkomenot, kuten saatu etuuskin olivat suurimmat nuorilla kotitalouksilla. Nuorimmilla lapsiperheillä ne olivat keskimäärin yli 12 000 markkaa, mutta lähes yhtä suuret ne olivat alle 35-vuotiailla yksinasuvilla ja lapsettomilla pareilla.

Etuuden osuus korkomenoista oli lapsiperheillä ja lapsettomilla pareilla jonkin verran suurempi kuin yksinasuvilla ja yksinhuoltajilla. Tässä suhteessa erot olivat odotetusti suurimmat tulotasoinnain tarkastellen: ylimmän tuloviidenneksen kotitaloudet saivat etuutena keskimäärin lähes 58 prosenttia myönnettyistä korkovähennyksistä, alimman viidenneksen taloudet vastaavasti 45 prosenttia.

Vuonna 1988 oli 48 700 kotitaloutta, joiden korkomenot ylittivät 25 000 markkaa. Niistä 46 prosenttia oli nuoria lapsiperheitä, 17 prosenttia lapsettomia pareja ja 12 prosenttia yksinasuvia. Noin 5 200 kotitaloutta oli sel-

laisia, joita vähennysoikeuden yläraja ei rajoittanut, vaan ne saivat vähentää kaikki korkonsa. Käytännössä näistä useimmat olivat avopareja, hieman useammin lapsettomia kuin lapsiperheitä.

Kotitalouksia, joita vähennysoikeuden yläraja rajoitti oli näin ollen 43 500. Vuonna 1985 sellaisia oli huomattavasti vähemmän, noin 11 300. Tällaisista kotitalouksista puolet oli nuoria lapsiperheitä, 15 prosenttia lapsettomia pareja ja 11 prosenttia yksinasuvia. Yksinasuvista 63 prosenttia ja lapsettomista pareista 42 prosenttia oli alle 35-vuotiaita. Pääkaupunkiseudulla niistä asui 28 prosenttia ja muualla Etelä-Suomessa 43 prosenttia.

Ostavastuuosuuden ja vähennysten ylärajan takia jäi korkomenoja vähentämättä noin 600 miljoonaa markkaa eli lähes kahdeksan prosenttia maksetuista koroista. Siitä noin 250 miljoonaa aiheutui omavastuuosuudesta ja 350 miljoonaa vähennysoikeuden ylärajasta. Tässä suhteessa tilanne on muuttunut, sillä vielä vuonna 1985 rajoitti omavastuuosuus vähennysoikeutta huomattavasti enemmän kuin yläraja.

5. Päätelmiä

Asuntomarkkinoilta ei puuttunut 1980-luvun loppupuolella dramatiikkaa. Rahamarkkinoiden vapautuminen tilanteessa, jossa vallitsi huomattava patoutunut asuntokysyntä johti kotitalouksien asuntovelkaantumisen ennätyselliseen kasvuun ja asuntohintojen nousuun. Rahapolitiikan hieman myöhemmin kiristyttyä nousivat uusien luottojen korot aivan uudelle tasolle. Asuntotuotannossa koettiin raju huippusuhdanne jota kesti lähes kaksi vuotta ja sen jälkeen kysynnän romahdettua yhtä raju investointien pysähtyminen. Tällä kaikella oli epäilemättä vaikutuksensa myös kotitalouksille suunnatun asumisen tuen määriin ja jakautumiseen.

Hintojen ja korkotason nousu ja omistusasumisen lisääntyminen johti verotuksen kautta annetun epäsuoran tuen entistäkin nopeampaan kasvuun. Samalla tuki on suuntautunut entistä selvemmin omistusasumiseen. Verotuki on tosin koko vuosikymmenen kasvanut muita tukimuotoja nopeammin, vaikka myös tarveharkintaiset asumis- ja alikorkotuet kaksinkertaistuivat tänä aikana.

Tämä selvitys on käsitellyt asumistuen, omistusasuntojen alikorkotuen ja asp-tuen sekä asuntolainojen korkovähennysetuuden jakautumista vuonna 1988. Sen hetkistä tilannetta on verrattu vuoteen 1985 eli tarkasteltu muutoksia aikavälinä, jona raha- ja asuntomarkkinoiden murros pääasiassa tapahtui.

Kotitaloudet saivat tässä käsiteltyä asumisen tukea 6,4 miljardia markkaa vuonna 1988. Lähes 60 prosenttia tuesta annettiin korkovähennysetuutena, viidennes asumistukena ja 14 prosenttia alikorkotukena. Vähennysetuuden saajia oli eniten, noin 800 000 kotitaloutta. Asumistukea sai 306 000 koti-

taloutta ja alikorkotukea 180 000 kotitaloutta.

Eri tukimuodot jakautuivat erityyppisille kotitalouksille. Asumistuella tuettiin eniten yhden aikuisen talouksia, nuoria lapsiperheitä ja lapsettomia pareja. Yksinasuvat ja lapsettomat parit olivat lähinnä joko nuoria opiskelijoita, jotka saivat asumislisää tai suhteellisen iäkästä väkeä, jotka saivat eläkeläisten asumistukea. Yksinhuoltajat ja lapsiperheet saivat enimmäkseen yleistä asumistukea.

Korkovähennysetuudella ja erityisesti alikorkotuella tuettiin eniten lapsiperheitä. Ne saivat alikorkotuesta kaksi kolmannesta ja vähennysetuudesta hieman yli puolet. Alikorkotuesta suuntautui kuitenkin nuorille lapsiperheille suurempi osuus kuin vähennysetuudesta. Vähennysetuudesta saivat lapsiperheiden lisäksi varsin paljon yksinasuvat (15 prosenttia) ja lapsettomat parit (18 prosenttia). Nämä olivat lähinnä nuorehkoja tai keski-ikäisiä henkilöitä ja pariskuntia. Yksinhuoltajat saivat alikorkotukea suhteellisen paljon, mutta vähennysetuutta varsin vähän. Asp-korkotuensaajat olivat odotetusti nuoria kotitalouksia. Heistä oli sekä yksinasuvia että lapsettomia pareja viidennes ja lapsiperheitä kolmannes.

Koko tuesta lapsiperheet saivat lähes puolet. Nuorten lapsiperheiden osuus siitä oli kolmannes. Yksinasuvat saivat tuesta 18 prosenttia ja lapsettomat parit 16 prosenttia. Yksinasuvien tuki painottui nuorille ja toisaalta suhteellisen iäkkäille, lapsettomien parien taas nuorille ja keski-ikäisille. Yksinhuoltajat saivat koko tuesta seitsemän prosenttia.

Lapsiperheet saivat koko tuesta saman osuuden kuin vuonna 1985. Tuki kohdistui kui-

tenkin aikaisempaa enemmän nuorille lapsiperheille. Myös lapsettomat parit ja yksinhuoltajat saivat hieman aiempaa suuremman osuuden kokonaistuesta.

Asumistuesta kasvoi yksinhuoltajien ja lapsettomien parien osuus. Lapsiperheiden osuus ei kasvanut, mutta tuki kohdistui aiempaa nuoremmille perheille. Myös yksinasuvien ja erityisesti lapsettomien parien saama asumistuki jakautui entistä nuoremmille.

Alikorkotuen osalta merkittävin muutos vuoteen 1985 verrattuna on, että siitäkin näyttäisivät nuoret lapsiperheet saaneen aiempaa suuremman osuuden.

Korkovähennysetuudesta kasvattivat yksinasuvat ja lapsettomat parit osuuttaan. Lapsiperheiden osuus etuudesta pieneni, mutta sellaiset lapsiperheet, joissa oli alle kouluikäisiä lapsia saivat siitä kolmanneksen kuten vuonna 1985. Vähennysetuuskin kohdistui siten entistä nuoremmille lapsiperheille. Sama ilmiö on havaittavissa yksinasuvien ja lapsettomien parien kohdalla: etuutta saaneiden määrä ja osuus etuudesta on kasvanut eniten nuorimpien ikäluokkien joukossa.

Tulotasoittain eri tukimuodot kohdistuivat vielä selvemmin erilaisille kotitalouksille kuin elinvaiheittain. Asumistuki oli hyvin selvästi pienituloisten tukimuoto. Kaksi alinta tuloviidennestä sai siitä 84 prosenttia. Alikorkotuella tuettiin lähinnä keskituloisia ja kolme keskimmäistä viidennestä sai siitä 76 prosenttia. Korkovähennysetuudesta taas hyötyivät eniten suhteellisen hyvätuloiset kotitaloudet. Kaksi ylintä tuloviidennestä sai etuudesta 58 prosenttia, alin vain vajaat kymmenen. Koska eri tukimuodot jakautuivat eri tavoin, kohdentui tuki kokonaisuudessaan tasaisemmin kuin mikään tukimuodoista erikseen. Vähennysetuuden ansiosta sai ylin viidennes siitä kuitenkin eniten, noin neljänneksen.

Vuoteen 1985 verrattuna sai alin tuloviidenes asumistuesta aiempaa suuremman osuuden, mutta alikorkotuesta pienemmän. Asu-

mistuesta saivat alinta tuloviidennestä luukuunnottamatta kaikki muut aiempaa vähemmän. Asumistuki kohdistui siis entistäkin selvemmin pienituloisille. Alikorkotuen osalta kehitys sen sijaan on epämääräisempää. Voinee sanoa, ettei sen jakautuminen kokonaisuudessaan ole muuttunut.

Suurimmat ja varmaankin mielenkiintoisimmat muutokset ovat tapahtuneet korkovähennysetuuden jakautumisessa. Se jakautui tulotasoittain melko selvästi aiempaa tasaisemmin. Kaksi alinta tuloviidennestä sai etuudesta 5,7 prosenttiyksikköä aiempaa enemmän, kaksi ylintä taas menetti osuuttaan 4,3 prosenttiyksikköä.

Kun tuesta annettiin ylivoimaisesti suurin osa korkovähennysetuutena, on tällaista kehitystä pidettävä merkittävänä ja on syytä kysyä, mistä se voi johtua.

Selityksenä on ilmeisimmin raha- ja asuntomarkkinoiden kehitys. Rahamarkkinoiden vapautuminen toi asuntolainat yhä useampien ulottuville, koska omarahoitusta tai etukäteissäästämistä ei enää vaadittu ja vakuudeksi riitti yleensä hankittu asunto. Entistä pienituloisemmilla oli mahdollisuus asunnonhankintaan ja asuntokauppoja tehtiinkin ennätysmäärä. Esimerkiksi juuri vuonna 1988 tuli uusia omistusasuntokuntia 58 000. Monet näihin aikoihin asunnon hankkineista olivat suhteellisen pienituloisia ja nuoria kotitalouksia. Asuntovelallisten määrä kasvoi tarkasteltavana aikavälinä selvästi eniten alimmilla tulotasoilla. Uudet velalliset olivat myös usein nuoria perheitä ja yksinasuvia. Kun hinnat nousivat, kasvoivat myös tarvittavat lainamäärät ja rahamarkkinoiden kiristyessä nousivat korot.

Korkomenojen kasvaessa on vähennysoikeuden reaaliarvo laskenut. Vuoden 1988 jälkeen on korkojen vähennyskelpoista määrää pienennetty ja omavastuusuutta lisätty, mikä tietenkin on pienentänyt etuuden osuutta korkomenoista. Toisaalta vähennyksen enimmäismäärä on muutettu aviopareille ja lapsiperheille yksinäisiä suuremmaksi. Vuoden 1987 jälkeen velkaantuneiden joukossa

voi odottaa olevan entistä enemmän niitä, joiden korkomenot ylittävät vähennyskelpoisen määrän. Heidän lainansa ovat suuria ja markkinakorkoihin sidottuja. Jo vuonna 1988 sellaisia kotitalouksia oli lähes nelinkertainen määrä vuoteen 1985 verrattuna. Niistä suurin osa oli nuoria perheitä ja yksinasuvia.

Samalla kun omistusasukkaiden ja verotuen määrä on kasvanut on vuokralaisille kohdistuneen tuen osuus pienentynyt. Tässä selvityksessä siitä on mukana vain asumistuki, josta vuokralaiset saivat 74 prosenttia. Vaikka asumistukijärjestelmää on tarkasteltavana aikavälinä laajennettu ja asumistuki jonkin verran reaalisestikin kasvanut on vuokralaisille suunnatun tuen osuus suhteessa kotitalouksien määrään pienentynyt.

Selvityksessä on myös tarkasteltu tuen jakautumista mm. alueittain ja kotitalouksien sosioekonomisen aseman mukaan. Näiden suhteen ovat muutokset olleet vähäisempiä kuin elinvaiheen tai tulotason mukaan tarkasteltuna.

Alueittain tuki jakautui kokonaisuutena varsin tasaisesti suhteessa kotitalouksien määrään, mutta eri tukimuodot painottuivat eri alueille. Eniten erosi edelleen pääkaupunkiseutu muusta maasta. Pääkaupunkiseudulle ominaisia piirteitä ovat pienten asutuskuntien ja vuokra-asuntojen muuta maata suurempi osuus ja tietysti asumisen kalleus. Toisaalta tulotasokin on muuta maata korkeampi. Mm. näistä syistä pääkaupunkiseudun asukkaat saivat asumistukea suhteellisesti muuta maata vähemmän mutta korkovähennysetuutta varsinkin kotitaloutta kohti laskettuna enemmän. Selvin ero oli edelleen siinä, että aravalainansaajia oli pääkaupunkiseudulla muuta maata huomattavasti vähemmän.

Sosioekonomisen aseman mukaan tarkasteltuna tuettiin asumistueella eniten työntekijöitä, eläkeläisiä ja opiskelijoita. Alikorkotuki ja korkovähennysetuus olivat tyypillisimmin toimihenkilöiden ja työntekijöiden tukimuotoja. Alikorkotuki kohdistui näistä selvemmin työntekijöille ja alemmille toimihenkilöille, korkovähennysetuus vastaavasti ylemmille toimihenkilöille.

Jos tarkastelee kehitystä vuodesta 1985 vuoteen 1988 pelkästään sen perusteella, miten tuen jakautuminen on muuttunut, voisi sitä ensi alkuun pitää hyvinkin positiivisena. Tuki kohdistui kokonaisuudessaan entistä nuoremille kotitalouksille ja varsinkin korkovähennysetuus selvästi aikaisempaa pienituloisemmille. Juuri tällaisia tavoitteita on asuntopoliittiselle tuelle usein asetettukin. Näiden muutosten taustalla on kuitenkin sellaisia ilmiöitä, jotka antavat aiheen kysyä onko kehityksestä syytä riemastua.

Asuntopoliittisilla päätöksillä on ollut tapahtumiin varmasti huomattavasti pienempi vaikutus kuin aivan muista syistä johtuneilla raha- ja asuntomarkkinatilanteen muutoksilla. Ne asunnonhankkijat, jotka tänä aikana, usein vaihtoehtojen puutteessa ovat velkaantuneet eivät varmaankaan ole erityisen kaidehdittavassa asemassa siitä huolimatta, että ovat päässeet osalliseksi asumisen tuesta. Asumismenot ovat samalla hintojen ja korkojen nousun vuoksi nousseet aivan uudelle tasolle. On siten syytä uskoa, että he todella ovat tuen tarpeessa, annettiinpa se verotukena tai muuten. Asuntotilanteen perusongelmia: korkeaa korkotasoa, asuntotuotannon epävakaisuutta, vapaarahoitteisille omistusasunnoille vaihtoehtoisten asumismuotojen vähäisyyttä sekä edelleen korkeaa hintatasoa ei varmaan kuitenkaan korjata pelkästään kotitalouksille suunnatulla asumismenoja alentavalla tuella.

Kirjallisuus

Asuinolot 1987 ja 1988, Tilastokeskus, Asuminen 1990:5

Kotitalouksien säästäminen 1988, Tilastokeskus, Tulot ja kulutus 1991:3

Kärkkäinen Sirkka-Liisa – Matala Timo – Tiitinen Virpi – Tyrkkö Ari: *Asunto-olot ja asumisen tuki*, Tilastokeskuksen tutkimuksia nro. 155, 1989

Laaksonen Seppo: *Katovirheen korjaus kotitalousaineistossa*, Tilastokeskuksen tutkimuksia nro. 147, 1988.

Lauronen Erja: *Asumistukijärjestelmän vaikutuksista*, TTT:n tutkimuksia nro. 12, Helsinki 1987.

Pekkarinen Jukka – Vartiainen Juhana: *Rahapolitiikan itsetuho? Rahoitusmarkkinoiden muutokset 1980-luvulla*, TTT:n katsaus 4/1990.

Paukku Ossi: *Asumissektorin tukipolitiikka Suomessa vv. 1956–75*. Teoksessa *Asumisolot ja asumisen tuki Suomessa*, Asunto-reformiyhdistyksen julkaisuja no. 21, Kotka 1978.

Rakentaminen ja asuminen, vuosikirja 1990, Tilastokeskus, Rakentaminen 1990:20.

Summa Hilikka: *Korot, hinnat ja asuntopoliitiikka*, Suomen Asuntoliitto, Helsinki 1991.

Tahvanainen Markku: *Asuntolainojen korot ja verot*, Tilastokeskuksen tutkimuksia nro. 140.

Verotuet Suomessa, VM:n julkaisusarja nro. 2 1989.

Vesanen Pirjo: *ASP-järjestelmän tavoitteet ja niiden toteutuminen*, Asuntohallitus, tutkimus- ja suunnitteluosaston julkaisuja 1:1987.

Alikorkotuen ja korkovähennysetuuden laskeminen

Asuntolainojen alikorkotuki ja asuntolainojen korkovähennysetuus ovat epäsuoria tukia, jotka on laskettu kotitalouskohtaisesta aineistosta. Korkovähennysetuus on laskettu vuoden 1988 tulonjakotilaston aineistoon samalla tavalla kuin vuoden 1985 kotitaloustiedustelun aineistoon. Alikorkotuen laskentamenetelmä on teknisesti hieman erilainen, mutta johtaa samaan lopputulokseen kuin vuoden 1985 osalta käytetty menetelmä.

Alikorkotuen laskeminen

Valtion asuntolainoihin sisältyy epäsuoraa tukea, joka luokitellaan ns. yhteiskunnalliseksi palveluksi. Alikorkotuki syntyy siitä, että valtio perii myöntämistään lainoista yleistä antolainauskorkoa alemmaa korkoa. Valtion ja kuntien lainoista syntyvä alikorkotuki on laskettu tulonjakotilaston aineistoon siten, että maksetun korkoprosentin ja käyvän korkoprosentin erotuksella on kerrottu lainamäärä.

Alikorkotuki = ((käypä korkoprosentti - maksettu korkoprosentti) x lainamäärä) / 100

Vuonna 1985 alikorkotuki laskettiin käyvän korkoprosentin, maksetun korkoprosentin ja maksettujen korkomenojen avulla. Molemmat menetelmät antavat saman tuloksen.

Lainamäärä ja maksettu korkoprosentti on saatu haastatteluaineistosta. Käypänä korkotasona on käytetty pankkien yleisen anto-

lainauskoron keskikorkoa, joka vuonna 1988 oli 10,35 prosenttia.

Vuonna 1988 saattoi valtion asuntolainaa oman asunnon hankintaan saada tuloista ja omaisuudesta riippuen 30 - 60 prosenttia asunnon lainoitusarvosta. Lainojen korko ja lyhennykset ovat alussa pienempiä ja kasvavat lainojen vanhetessa joten saatu alikorkotuki on alussa suurempaa kuin myöhempinä vuosina. Ensimmäisenä vuonna lainoista ei maksettu korkoa lainkaan ja seitsemänteen lainavuoteen asti korkoa maksetaan korkeintaan kolme prosenttia. Suurimmillaan aravalainakorko nousee kahdentenatoista vuonna 9,5 prosenttiin. Ennen vuotta 1991 otettujen aravalainojen laina-aika on 18 vuotta.

Vastaavalla tavalla on laskettu nuorille ensiasunnonhankkijoille tarkoitetuista asp-lainoista koitunut korkotuki. Valtio maksaa asp-lainansaajille korkotukea viisi prosenttia jäljellä olevasta lainapääomasta kuutena ensimmäisenä vuonna.

Korkovähennysetuuden laskenta

Asuntolainojen korkovähennykset pienentävät vähennyksen tehneen henkilön verotettavia tuloja. Samalla verot ja sosiaaliturvamaksut alenevat. Verojen ja sosiaaliturvamaksujen alenemisesta saatua tulonlisäystä kutsutaan korkovähennysetuudeksi. Vuosina 1985 ja 1988 tulonsaaja tai yhteisverotettava aviopari sai vähentää korkoja vakituisesta asunnosta korkeintaan 25 000 markkaa, johon sisältyi 600 markan omavastuuosuus.

Vähennysetuus lasketaan siten, että vähennyksen tehnyttä henkilöä "verotetaan" kaksi kertaa: ensin tuloista, joista korkovähennystä ei ole tehty. Sen sijaan muut tuloista tehtävät vähennykset on otettu huomioon, ei kuitenkaan veroista tehtäviä vähennyksiä. Tämän jälkeen tuloista vähennetään asuntolainojen korkovähennys ja verot lasketaan uudelleen. Korkovähennys saadaan, kun suuremmista tuloista lasketuista veroista vähennetään korkovähennyksen jälkeisistä tuloista lasketut verot. Verojen aleneminen on henkilön saama korkovähennysetuus.

Vähennysetuus laskettiin erikseen valtion- ja kunnallisverosta. Kunnallisverotuksen yhteydessä laskettiin myös sosiaaliturvamaksuista ja kirkollisverosta saatu etuus. Eri veromuodoista tulleet etuudet laskettiin yhteen henkilön saamaksi korkovähennysetuudeksi.

Kunnallisverotuksessa otettiin huomioon se, että mahdollinen perusvähennys muuttuu, kun korkovähennys lisätään tuloihin. Vuonna 1988 henkilö ei saanut perusvähennystä, mikäli hänen kunnallisverotettavat tulonsa olivat vähintään 10 400 markkaa (vuonna

1985 8 800 markkaa). Kunnallisverotuksen vähennysetuus saadaan laskemalla yhteen verotuskunnan kunnallis- ja kirkollisveroäyrin hinta sekä sairausvakuutus- ja kansaneläkevakuutusmaksu. Kertoimessa otettiin huomioon, maksoiko henkilö todellisuudessa kirkollisveroa ja sosiaaliturvamaksuja vuonna 1988.

Vähennysetuutta laskettaessa ei voitu ottaa huomioon tuloverosta tehtäviä vähennyksiä. Tämä voi aiheuttaa joissain tapauksissa epätarkkuutta vähennysetuuden laskemisessa.

Asuntolainakorkojen verovähennyksen saaneen verotettavat tulot voivat vähennyksen jälkeen jäädä verotettavan tulon alarajan alle. Ilman korkovähennystä hän olisi kuitenkin saattanut maksaa veroja. Käytetyn laskentamallin mukaan hänelle olisi syntynyt vähennysetuutta. Valtionverosta tehtävien vähennysten vuoksi hän ei todellisuudessa olisi maksanut veroja tai verojen määrä olisi ollut pienempi. Joissain tapauksissa laskentamalli voi näin ollen antaa liian suuren etuuden. Käytännössä tällaiset tapaukset ovat harvinaisia.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Asuntokunnat henkilöluvun mukaan vuosina 1980 ja 1988

Asuntokunnan henkilöluku	1988	1980
1	600 717	482 476
2	569 977	457 667
3	399 981	345 769
4	313 191	313 626
5	112 518	118 678
6	30 294	40 681
7+	15 015	22 874
Yhteensä	1 981 693	1 781 771

Liitetaulukko 2. Asuntokunnat asunnon hallintaperusteen mukaan vuosina 1970, 1980 ja 1988

Hallintaperuste	1970	1980	1988
Omistusasunto	855 942	1 120 128	1 429 399
Työsuhteasunto	141 031	153 137	95 101
Vuokra-asunto	402 388	383 690	400 148
Muu tai tunt.	119 458	124 816	57 045
Yhteensä	1 518 819	1 781 771	1 981 693

Liitetaulukko 3. Asumisen tukimuotojen kehitys 1980 - 1989, milj.mk vuoden 1989 hinnoin

Tuki	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Suorat tulonsiirrot yhteensä ...	1 499	1 601	1 675	1 711	1 718	1 740	1 814	1 852	2 028	1 988
-muutos ed. vuodesta, %	-	6,8	4,6	2,1	0,4	1,3	4,3	2,1	9,5	-0,2
Asumistuki yht.	1 499	1 601	1 675	1 679	1 638	1 605	1 608	1 571	1 679	1 606
Yleinen	778	759	800	812	776	747	726	660	789	830
Eläkeläisten	546	645	672	645	625	592	587	578	562	513
Opiskelijoiden	175	197	203	222	237	266	295	333	328	263
ASP-korkotuki	-	-	0	32	80	136	206	281	349	382
Epäsuorat tuet yhteensä	3 779	3 986	3 849	4 202	4 776	4 950	4 570	5 060	5 918	5 980
-muutos ed. vuodesta, %	-	5,5	-3,4	9,2	13,7	3,6	-7,7	10,7	17,0	1,0
Alikorkotuki	2 030	2 210	1 904	1 971	2 087	1 978	1 618	1 912	1 933	2 180
Korkovähennysetuus	1 749	1 776	1 945	2 231	2 689	2 972	2 952	3 148	3 985	3 800
Tuki yhteensä	5 278	5 587	5 524	5 913	6 494	6 690	6 384	6 912	7 946	7 968
-muutos ed. vuodesta, %	-	5,9	-1,1	7,0	9,8	3,0	-4,6	8,3	15,0	0,3
-suoran tuen osuus, %,	28,4	28,7	30,3	28,9	26,5	26,0	28,4	26,8	25,5	24,9
-epäsuoran tuen osuus, %	71,6	71,3	69,7	71,1	73,5	74,0	71,6	73,2	74,5	75,1
-elink. ind. (asuminen)	100,0	114,7	126,8	135,2	143,1	150,7	154,9	154,8	164,2	189,7

Liitetaulukko 4. Asumisen tuen jakautuminen ikäluokittain vuonna 1988, milj.mk, yksinasuvat

Ikä	Kotitalouksia	%	Tuki yhteensä	%	Asumistuki	%	Alikorkotuki	%	Korkoetus	%
- 24	101 900	14,1	215,1	19,0	79,8	18,2	0,0	0,0	132,6	22,9
25 - 34	119 900	16,6	269,7	23,9	30,5	7,0	4,0	14,2	170,2	29,4
35 - 44	74 300	10,3	174,7	15,5	17,4	4,0	18,4	65,5	122,3	21,1
45 - 54	74 700	10,3	103,6	9,2	27,3	6,2	0,7	2,4	75,6	13,1
55 - 64	110 000	15,2	129,3	11,4	62,4	14,2	4,8	17,0	62,1	10,7
65 -	242 700	33,5	237,8	21,0	221,0	50,4	0,3	1,0	16,6	2,9
Yhteensä	723 600	100,0	1 130,2	100,0	438,4	100,0	28,2	100,0	579,5	100,0

Liitetaulukko 5. Asumisen tuen jakautuminen ikäluokittain vuonna 1988, milj.mk, lapsettomat parit

Ikä	Kotitalouksia	%	Tuki yhteensä	%	Asumistuki	%	Alikorkotuki	%	Korkoetus	%
- 24	36 600	7,6	111,9	11,2	33,0	23,9	12,3	19,1	57,2	8,2
25 - 34	90 600	18,9	404,8	40,5	32,5	23,6	19,5	30,4	259,4	37,4
35 - 44	32 800	6,8	123,6	12,4	8,2	5,9	9,1	14,2	105,2	15,2
45 - 54	68 700	14,3	155,6	15,6	6,8	4,9	11,0	17,1	137,4	19,8
55 - 64	121 700	25,4	124,4	12,4	12,8	9,3	7,6	11,9	104,0	15,0
65 -	128 300	26,8	79,1	7,9	44,6	32,4	4,8	7,4	29,7	4,3
Yhteensä	478 700	100,0	999,3	100,0	137,9	100,0	64,2	100,0	692,9	100,0

Liitetaulukko 6. Asumisen tuki sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1988, milj.mk

	Kaikki kotitaloudet	%	Asumis-tuki	%	Alikorko	%	Vähennys-etus	%
Maatalousyrittäjät	106 100	5,0	27,2	2,1	11,2	1,3	59,5	1,6
Muut yrittäjät	118 600	5,6	57,4	4,5	67,2	7,8	314,4	8,3
Ylemmät toimihenkilöt ...	275 400	13,1	32,7	2,5	127,0	14,7	1 215,3	32,2
Alemmat toimihenkilöt ...	390 100	18,6	193,0	15,0	241,7	27,9	912,5	24,2
Työntekijät	561 800	26,7	329,5	25,6	399,1	46,1	1 049,6	27,8
Eläkeläiset	541 500	25,8	437,1	34,0	13,0	1,5	126,2	3,3
Opiskelijat	51 700	2,5	97,4	7,6	2,5	0,3	51,2	1,4
Muut	57 100	2,7	111,3	8,7	3,6	0,4	46,1	1,2
Yhteensä	2 102 300	100,0	1 285,5	100,0	865,3	100,0	3 774,8	100,0

Liitetaulukko 7. Asumistukea saaneet taloudet ikäluokittain vuonna 1988, yhden hengen taloudet

Ikä	Kotitalouksia	%	Asumistuki milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
- 24	30 800	21,8	79,8	18,2	2 600	32 600
25 - 34	11 200	7,9	30,5	7,0	2 730	43 700
35 - 44	3 300	2,3	17,4	4,0	5 290	38 800
45 - 54	7 100	5,0	27,3	6,2	3 840	38 800
55 - 64	18 500	13,1	62,4	14,2	3 380	35 800
65 -	70 100	49,8	221,0	50,4	3 150	38 400
Yhteensä	140 900	100,0	438,4	100,0	3 110	37 300

Liitetaulukko 8. Asumistukea saaneet taloudet ikäluokittain vuonna 1988, lapseton pari

Ikä	Kotitalouksia	%	Asumistuki, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
- 24	7 800	23,6	33,0	23,9	4 220	67 800
25 - 34	8 900	26,8	32,5	23,6	3 670	85 500
35 - 44	1 400	4,3	8,2	5,9	5 780	69 600
45 - 54	1 500	4,6	6,8	4,9	4 500	61 300
55 - 64	3 200	9,7	12,8	9,3	3 970	68 500
65 -	10 300	31,1	44,6	32,4	4 340	69 500
Yhteensä	33 100	100,0	137,9	100,0	4 160	73 000

Liitetaulukko 9. Asumistuki elinvalheittain vuonna 1988, milj.mk

	Kaikki kotitaloudet	%	Yhteensä	%	Yleinen	%	Eläkeläisten	%	Asumislisä	%
Yksinäiset	723 600	34,4	438,4	34,1	39,9	5,5	308,1	72,2	90,4	67,0
Yksinhuoltajat	74 600	3,5	255,6	19,9	253,4	35,0	1,6	0,4	0,5	0,4
Lapseton pari	478 700	22,8	137,9	10,7	50,7	7,0	69,2	16,2	18,0	13,3
Aviopari, lapset alle 7 vuotta	178 400	8,5	138,7	10,8	137,6	19,0	0,1	0,0	0,9	0,7
Aviopari, nuorin lapsi alle 7 vuotta	121 000	5,8	116,6	9,1	115,2	15,9	1,3	0,3	0,1	0,0
Aviopari, nuorin lapsi 7-12 vuotta	127 200	6,1	43,9	3,4	43,1	5,9	0,6	0,1	0,3	0,2
Aviopari, nuorin lapsi 13-17 vuotta	64 600	3,1	9,4	0,7	8,4	1,2	0,1	0,0	0,9	0,7
Muut	334 100	15,9	145,1	11,3	75,9	10,5	45,4	10,7	23,8	17,6
Yhteensä	2 102 300	100,0	1 285,5	100,0	724,2	100,0	426,5	100,0	135,0	100,0

Liitetaulukko 10. Asumisen tuen jakautuminen tulovildenneksittäin vuosina 1985 ja 1988, %

Tulotaso	Asumistuki		Alikorkotuki		Asp-tuki		Vähennysetuus		Tuki yhteensä	
	1985	1988	1985	1988	1985	1988	1985	1988	1985	1988
I	51,8	53,6	19,0	15,3	5,6	3,7	5,7	9,5	19,2	18,8
II	31,2	30,5	25,5	30,9	5,2	10,0	11,6	13,5	18,1	19,1
III	11,3	10,8	30,0	23,9	23,3	17,1	20,2	18,9	19,2	17,8
IV	4,2	3,8	17,5	21,4	20,8	26,2	25,1	23,6	18,6	19,5
V	1,5	1,3	8,0	8,5	45,1	43,0	37,4	34,6	24,9	24,9
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Liitetaulukko 11. Asumistuki sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1988, tukea saaneet

	Kotitalouksia	%	Asumistuki, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Maatalousyrittäjät	5 600	1,8	27,2	2,1	4 880	127 600
Muut yrittäjät	9 500	3,1	57,4	4,5	6 070	101 800
Ylemmät toimihenkilöt ...	11 700	3,8	32,7	2,5	2 790	115 000
Alemmat toimihenkilöt ...	44 800	14,6	193,0	15,0	4 310	86 400
Työntekijät	69 200	22,6	329,5	25,6	4 760	96 000
Eläkeläiset	120 100	39,2	437,1	34,0	3 640	47 500
Opiskelijat	25 800	8,4	97,4	7,6	3 780	34 600
Muut	19 500	6,4	111,3	8,7	5 510	59 700
Yhteensä	306 100	100,0	1 285,5	100,0	4 200	69 600

Liitetaulukko 12. Asumistukea saaneet kotitaloudet alueittain vuonna 1988

	Kotitalouksia	%	Asumistuki, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Pääkaupunkiseutu	42 400	13,8	200,7	15,6	4 740	75 300
Etelä-Suomi	129 400	42,3	521,5	40,6	4 030	66 400
Väli-Suomi	85 500	27,9	342,9	26,7	4 910	66 100
Pohjois-Suomi	48 800	16,0	220,3	17,1	4 510	79 000
Yhteensä	306 100	100,0	1 285,5	100,0	4 200	69 600

Litetaulukko 13. Asumistukea saaneiden kotitalouksien jakautuminen elinvaiheen ja asumisväljyyden mukaan vuonna 1988

Elinvaihe	Ahdas		Normaali		Tilava	
	Kotitalouksia	%	Kotitalouksia	%	Kotitalouksia	%
Yksinäiset	—	—	127 400	90,4	13 500	9,6
Yksinhuoltajat	1 100	2,8	35 700	96,6	200	0,6
Lapseton pari	3 100	9,4	28 500	86,0	1 500	4,7
Aviopari, lapset alle 7 v. ...	6 600	25,0	19 100	72,8	600	2,3
Aviopari, nuorin alle 7 v. ...	8 700	50,4	8 600	49,6	—	—
Aviopari, nuorin 7–12 v. ...	2 600	32,0	5 500	68,0	—	—
Aviopari, nuorin 13–17 v. ...	—	—	2 700	98,8	0	1,2
Muut	3 800	9,5	32 500	80,4	4 100	10,2
Kaikki	25 900	8,5	260 100	85,0	20 000	6,5

Litetaulukko 14. Asumistukea saaneiden vuokralaisten asumistuki ja vuokramenot ennen ja jälkeen tukea tulotasoittain vuonna 1988

Tulotaso	Koti- talouksia	%	Vuokra / vuosi	Vyokra / m ² /kk	Asumis- tuki keskim.	Tuen osuus vuokrasta	Vuokra- menojen osuus ennen tukea, %	Vuokra- menojen osuus tuen jälkeen, %	Ko-tulot keskim.
I	106 500	52,8	10 560	22,5	4 880	45,6	29,0	15,4	46 500
II	62 200	30,8	13 820	21,0	4 900	35,1	23,1	14,9	70 000
III	23 400	11,6	13 570	20,8	4 180	36,1	17,2	11,7	88 100
IV	7 800	3,9	13 550	23,8	2 850	18,9	14,5	11,6	105 200
V	1 900	1,0	12 220	17,7	2 610	23,3	8,7	6,7	139 800
Yhteensä	201 800	100,0	12 050	21,8	4 700	40,0	25,1	14,6	61 800

Litetaulukko 15. Asumistukea saaneiden vuokralaisten asumistuki ja vuokramenot ennen ja jälkeen tukea elinvaiheittain vuonna 1988

	Koti- talouksia	%	Vuokra / vuosi	Vyokra / m ² /kk	Asumis- tuki keskim.	Tuen osuus vuokrasta	Vuokra- menojen osuus ennen tukea, %	Vuokra- menojen osuus tuen jälkeen, %	Ko-tulot keskim.
Yksinäiset	98 900	49,0	8 830	23,4	3 470	40,2	29,7	17,1	35 600
Yksinhuoltajat	30 800	15,3	15 670	20,0	7 180	46,8	24,3	12,8	75 600
Kaksi aikuista	24 500	12,1	12 270	20,7	4 380	35,7	20,7	13,0	70 800
Aviopari, lapset alle 7 vuotta	20 100	10,0	16 100	21,0	5 670	35,5	18,4	11,4	99 300
Aviopari, nuorin lapsi alle 7 vuotta	7 900	3,9	18 160	19,9	7 800	42,3	17,7	9,8	114 300
Aviopari, nuorin lapsi 7-12 vuotta	5 200	2,6	16 380	19,2	6 380	37,5	16,0	9,3	115 600
Aviopari, nuorin lapsi 13-17 vuotta	700	0,3	15 910	18,2	5 760	30,7	17,4	10,6	105 600
Muut	13 700	6,8	15 370	19,9	4 680	37,4	18,9	12,6	94 800
Yhteensä	201 800	100	12 050	21,8	4 700	40,0	25,1	14,6	61 800

Liitetaulukko 16. Alikorkotuki sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1988, tukea saaneet

	Kotitalouksia	%	Alikorkotuki, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Maatalousyrittäjät	3 400	1,9	11,2	1,3	3 310	120 400
Muut yrittäjät	14 700	8,1	67,2	7,8	4 560	115 200
Ylemmät toimihenkilöt ...	22 500	12,5	127,0	14,7	5 630	149 500
Alemmat toimihenkilöt ...	47 000	26,0	241,7	27,9	5 140	130 800
Työntekijät	82 000	45,3	399,1	46,1	4 870	125 000
Eläkeläiset	8 700	4,8	13,0	1,5	1 490	81 600
Opiskelijat	1 000	0,6	2,5	0,3	2 480	68 800
Muut	1 600	0,9	3,6	0,4	2 310	126 900
Yhteensä	180 900	100,0	865,3	100,0	4 780	126 300

Liitetaulukko 17. Alikorkotukea saaneiden kotitalouksien jakautuminen elinvaiheen ja asumisväljyyden mukaan vuonna 1988

Elinvaihe	Ahdas		Normaali		Tilava	
	Kotitalouksia	%	Kotitalouksia	%	Kotitalouksia	%
Yksinäiset	—	—	10 700	78,2	3 000	21,8
Yksinhuoltajat	1 300	10,5	11 500	89,5	—	—
Lapseton pari	500	2,1	12 600	50,4	11 900	47,5
Aviopari, lapset alle 7 v. ...	2 900	11,1	22 200	86,3	700	2,6
Aviopari, nuorin alle 7 v. ...	8 800	32,4	18 400	67,6	—	—
Aviopari, nuorin 7–12 v. ...	800	3,0	25 400	93,4	1 000	3,7
Aviopari, nuorin 13–17 v. ...	200	2,1	9 700	86,7	1 300	11,2
Muut	3 700	9,7	31 400	82,6	2 900	7,7
Kaikki	18 300	10,1	141 900	78,5	20 700	11,5

Liitetaulukko 18. Vähennysetuutta saaneet taloudet ikäluokittain vuonna 1988, yksin asuvat

Ikä	Kotitalouksia	%	Korkoetuus, milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
— 24	29 000	18,8	132,6	22,9	4 570	36 300
25 – 34	38 400	25,0	170,2	29,4	4 430	71 800
35 – 44	30 500	19,8	122,3	21,1	4 010	78 800
45 – 54	23 200	15,1	75,6	13,0	3 250	78 300
55 – 64	22 100	14,3	62,2	10,7	2 820	71 700
65 –	10 800	7,0	17,0	2,9	1 580	61 700
Yhteensä	154 000	100,0	580,0	100,0	3 770	66 800

Liitetaulukko 19. Vähennysetuutta saaneet taloudet ikäluokittain vuonna 1988, kaksi aikuista

Ikä	Kotitalouksia	%	Vähennysetuus milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
- 24	11 200	7,2	57,2	8,3	5 090	93 400
25 - 34	42 000	26,9	259,4	37,4	6 180	131 000
35 - 44	20 300	13,0	105,2	15,2	5 180	144 500
45 - 54	34 000	21,8	137,4	19,8	4 040	140 600
55 - 64	35 200	22,6	104,0	15,0	2 950	128 700
65 -	13 400	8,6	29,9	4,3	2 220	110 800
Yhteensä	156 200	100,0	693,1	100,0	4 440	129 900

Liitetaulukko 20. Vähennysetuus sosioekonomisen aseman mukaan vuonna 1988

	Kotitalouksia	%	Vähennysetuus milj.mk	%	Tuki keskim.	Ko-tulot keskim.
Maatalousyrittäjät	27 000	3,4	59,5	1,6	2 200	142 600
Muut yrittäjät	63 600	5,4	314,5	8,3	4 940	142 300
Ylemmät toimihenkilöt	177 500	22,1	1 215,3	32,2	6 850	167 900
Alemmat toimihenkilöt	196 900	24,5	912,5	24,2	4 640	126 300
Työntekijät	257 100	32,0	1 049,9	27,8	4 080	124 000
Eläkeläiset	56 600	7,1	127,0	3,4	2 240	87 400
Opiskelijat	14 600	1,8	51,2	1,4	3 510	29 900
Muut	9 700	3,7	46,3	1,2	4 770	74 500
Yhteensä	803 100	100,0	3 776,2	100,0	4 700	131 400

Liitetaulukko 21. Korkovähennysetuutta saaneiden kotitalouksien jakautuminen elinvaiheen ja asumisväljyyden mukaan vuonna 1988

Elinvaihe	Ahdas		Normaali		Tilava	
	Kotitalouksia	%	Kotitalouksia	%	Kotitalouksia	%
Yksinäiset	-	-	119 900	77,8	34 100	22,2
Yksinhuoltajat	800	3,2	22 100	87,6	2 300	9,2
Lapsen pari	7 200	4,6	98 500	63,0	50 600	32,4
Aviopari, lapset alle 7 v. ..	14 900	13,0	93 800	81,3	6 700	5,8
Aviopari, nuorin alle 7 v. ..	17 500	19,4	68 700	76,3	3 900	4,3
Aviopari, nuorin 7-12 v. ..	3 900	4,5	73 100	83,8	10 200	11,7
Aviopari, nuorin 13-17 v. ..	700	1,7	31 200	75,4	9 500	22,9
Muut	8 900	6,6	103 100	77,3	21 500	16,1
Kaikki	53 900	6,7	610 400	76,0	138 800	17,3

Litetaulukko 22. Asumisen tuen jakautuminen elinvaiheittain vuonna 1985

Elinvaihe	Osuus kotit	Asumistuki		Alikorko		Vähennysetuus		Yhteensä	
		Milj.mk	%	Milj.mk	%	Milj.mk	%	Milj.mk	%
Yksinäiset	35,2	420,5	38,8	23,6	4,7	293,6	12,0	757,9	18,1
Yksinhuoltajat	3,1	184,9	17,1	20,0	4,0	59,5	2,4	273,2	6,5
Lapseton pari	20,1	103,0	9,5	44,6	8,8	378,0	15,4	570,8	13,6
Aviopari, lapset alle 7 v.	7,2	101,8	9,4	81,9	16,2	400,5	16,3	626,6	15,0
Aviopari, nuorin alle 7 v.	5,9	118,5	10,9	118,5	23,4	416,8	17,0	672,3	16,1
Aviopari, nuorin 7-12 v.	6,8	36,2	3,3	88,7	17,5	401,2	16,4	536,9	12,8
Aviopari, nuorin 13-17 v.	3,3	11,9	1,1	27,7	5,5	162,9	6,6	202,4	4,8
Aviopari, kaikki alle 17-24 v.	2,4	7,8	0,7	17,5	3,5	76,2	3,1	101,5	2,4
Muut	16,0	98,8	9,1	83,4	16,5	262,5	10,7	446,1	10,7
Kaikki	100,0	1 083,3	100,0	505,7	100,0	2 451,2	100,0	4 187,8	100,0

Litetaulukko 23. Asumisen tuen jakautuminen tulotasolttain vuonna 1985

Tuloviidennes	I	II	III	IV	V	Kaikki
Asumistukea saaneet	142 900	97 800	41 000	15 300	6 300	303 200
Osuus kotit. %	34,9	23,9	10,0	3,7	1,5	14,8
Asumistuki, milj.mk	561,5	337,9	122,3	45,3	16,4	1 083,3
Osuus tuesta, %	51,8	31,2	11,3	4,2	1,5	100,0
Alikorkotukea saaneet	33 800	52 800	69 700	51 600	29 400	237 400
Osuus kotit., %	8,3	12,9	17,0	12,6	7,2	11,6
Alikorko, milj. mk	96,1	130,0	151,8	88,4	40,3	505,7
Osuus tuesta, %	19,0	25,5	30,0	17,5	8,0	100,0
Vähennysetuutta saaneet	57 000	100 000	156 900	177 400	208 700	700 000
Osuus kotit. %	13,9	24,4	38,4	43,4	51,0	34,2
Vähennysetuus, milj.mk	140,0	283,7	495,6	615,1	916,8	2 451,2
Osuus etuudesta, %	5,7	1,6	20,2	25,1	37,4	100,0
Asumisen tukea saaneet	190 700	192 100	192 900	196 400	220 500	992 600
Osuus kotit., %	46,6	47,0	47,2	48,0	53,9	48,5
Tuki yhteensä, milj.mk	804,8	757,4	804,7	780,0	1 040,7	4 187,8
Osuus tuesta	19,2	18,1	19,2	18,6	24,9	100,0

TILASTOKESKUS

TUTKIMUKSIA

Tilastokeskus on julkaissut Tutkimuksia v. 1966 alkaen, v. 1986 lähtien ovat ilmestyneet seuraavat:

123. **Pellervo Marja-Aho**, Kansantalouden tilinpito. Yksityinen palvelutoiminta kansantalouden tilinpidossa. Tammikuu 1986. 60 s.
124. **Palkansaajien ansiotasoindeksi 1980=100**. Helmikuu 1986. 68 s.
125. **Matti Kortteinen – Anna-Maija Lehto – Pekka Ylöstalo**, Tietotekniikka ja suomalainen työ. Huhtikuu 1986. 164 s.
125. **Matti Kortteinen – Anna-Maija Lehto – Pekka Ylöstalo**, Information Technology and Work in Finland. January 1987. 131 pp.
126. **Väinö Kannisto**, Geographic differentials in infant mortality in Finland 1871-1983. April 1986. 82 pp.
127. **Kaj-Erik Isaksson – Simo Vahvelainen**, Muoviteollisuuden jätteet. Kesäkuu 1986. 93 s.
128. **Time Use Studies: Dimensions and Applications**. October 1986. 192 pp.
129. **Ritva Marin**, Ammattikuolleisuus 1971 - 80. Joulukuu 1986. 265 s.
130. **Maija Sandström**, Tukku- ja vähittäiskaupan aikasarjat 1968 - 85. Tammikuu 1987.
131. **Eeva-Sisko Veikkola – Riitta Tolonen**, Elinkeinoelämän tuki taiteille 1984. Tammikuu 1987. 34 s.
132. **Eero Tanskanen**, Asuintaloyhtiöiden energiankulutus ja kuluttajakäyttäytyminen. Maaliskuu 1987. 106 s.
133. **Heidi Melasniemi-Uutela – Eero Tanskanen**, Asuintaloyhtiöiden kaukolämpöenergian ja veden kulutus 1984. Maaliskuu 1987. 82 s.
134. **Perusparannuksen parioshintaindeksi 1985=100**. Huhtikuu 1987. 52 s.
135. **Reijo Kurkela**, Tupakka tupakkalain jälkeen. Toukokuu 1987. 81 s.
136. **Tie- ja maarakennuskustannusindeksit 1985=100**. Joulukuu 1987. 25 s.
137. 1988: **Aila Repo**, Väestön tutkinto- ja koulutusraKENNE-ennuste 1985 - 2000. Tammikuu 1988. 62 s.
138. **Anna-Maija Lehto**, Naisten ja miesten työolot. Maaliskuu 1988. 222 s.
139. **Johanna Korhonen**, Teollisuustilaston ennakkotietojen estimointimenetelmä. Maaliskuu 1988. 46 s.
140. **Markku Tahvanainen**, Asuntolainojen korot ja verot. Huhtikuu 1988. 90 s.
141. **Leo Koltola – Marja Tammilehto-Luode – Erkki Niemi**, Luonnonvaratilinpito, Esitutkimusraportti. Toukokuu 1988. 93 s.
142. **István Harcsa, Iris Niemi & Agnes Babarczy**, Use of Time in Hungary and in Finland II. The effects of life cycle and education. May 1988. 55 pp.
143. **Heidi Melasniemi-Uutela**, Kiinteistönhoitotavat ja energian kulutus taloyhtiöissä. Kesäkuu 1988. 112 s.
144. **Ilkka Lehtinen – Tuula Koskenkylä**, Kuluttajahintaindeksi 1985=100. Kesäkuu 1988. 50 s.
145. **Elli Paakkolanvaara**, Informaatioyhteiskunta ja informaatioammatit. Heinäkuu 1988. 160 s.
146. **Ilkka Lehtinen – Jarmo Ranki**, Tuottajahintaindeksi 1985=100. Lokakuu 1988. 80 s.
147. **Seppo Laaksonen**, Katovirheen korjaus kotitalousaineistossa. Lokakuu 1988. 110 s.
148. **Hannu Uusitalo**, Muuttuva tulonjako. Lokakuu 1988. 137 s.
148. **Hannu Uusitalo**, Income Distribution in Finland. July 1989. 123 pp.
149. **Pekka Rytkönen**, Palvelusten ulkomaankauppa 1987. Marraskuu 1988. 66 s.
150. **Seppo Varjonen**, Kansainvälinen BKT- ja hintaverotailu. Joulukuu 1988. 92 s.
151. **Erkki Niemi – Päivi Väisänen**, Energiatilinpito 1985, Tutkimusraportti. Maaliskuu 1989. 136 s.
152. **Helena Korpi**, Pääasiallinen toiminta ja ammatiasema vuoden 1985 väestölaskennassa: rekisteripohjaiset rinnakkaistiedot. Huhtikuu 1989. 154 s.
153. **Iiris Niemi – Hannu Pääkkönen**, Ajankäytön muutokset 1980-luvulla. Toukokuu 1989. 120 s.
154. **Kari Lindström – Anna-Maija Lehto – Irja Kandolin**, Ikä ja työ, Toukokuu 1989. 92 s.

155. **Sirkka-Liisa Kärkkäinen – Timo Matala – Virpi Tiitinen – Ari Tyrkkö**, Asunto-olot ja asumisen tuki. Heinäkuu 1989. 295 s.
156. **Jorma Huttunen**, Asuntovarauma 1985. Heinäkuu 1989. 168 s.
157. **Christian Starck**, Vuoden 1985 väestölaskennan luotettavuus. Elokuu 1989. 136 s.
158. **Pekka Rytönen**, Tekninen palvelu 1970-1980 - luvulla. Heinäkuu 1989. 55 s.
159. **Ari Luukinen**, Tietojenkäsittelypalvelu 1970-1980-luvulla. Elokuu 1989. 72 s.
160. **Risto Kolari**, Ammatillinen liikkuvuus Suomessa 1975/1980/1985. 192 s.
161. **Pekka Rytönen**, Liikkeenjohdon, kirjanpito- ja lakiasian palvelu 1980-luvulla. Lokakuu 1989. 71 s.
162. **Ari Luukinen**, Markkinointipalvelu 1970 - 1980-luvulla. Marraskuu 1989. 72 s.
163. **Anna-Maija Lehto**, Tietotekniikka työssä. Muutoksista 1980-luvulla. Marraskuu 1989. 56 s.
164. **Henry Takala**, Kunnat ja kuntainliitot kansantalouden tilinpidossa. Tammikuu 1990. 60 s.
165. **Jarmo Hyrkkö**, Palkansaajien ansiotasoindeksi 1985=100. Tammikuu 1990. 66 s.
166. **Pekka Rytönen**, Siivouspalvelu, ympäristöhuolto ja pesulapalvelu 1980-luvulla. Tammikuu 1990. 70 s.
167. **Jukka Muukkonen**, Luonnonvaratilinpito kestävän kehityksen kuvaajana. 119 s.
168. **Juha-Pekka Ollila**, Tieliikenteen tavarankuljetus 1980-luvulla. Helmikuu 1990. 45 s.
169. **Tuovi Alen – Seppo Laaksonen – Päivi Keinänen – Seija Ilmakunnas**, Palkkaa työstä ja sukupuolesta. Huhtikuu 1990. 90 s.
170. **Ari Tyrkkö**, Asuinolotiedot väestölaskennassa ja kotitaloustiedustelussa. Huhtikuu 1990. 63 s.
171. **Hannu Isoaho – Osmo Kivinen – Risto Rinne**, Nuorten koulutus ja kotitausta. Toukokuu 1990. 115 s.
- 171b. **Hannu Isoaho – Osmo Kivinen – Risto Rinne**, Education and the family background of the young in Finland. 1990. 115 pp.
172. **Tapani Valkonen – Tuija Martelin – Arja Rimpelä**, Eriarvoisuus kuoleman edessä. Sosioekonomiset kuolleisuuserot Suomessa 1971–85. Kesäkuu 1990. 145 s.
173. **Jukka Muukkonen**, Sustainable development and natural resource accounting. August 1990. 96 pp.
174. **Iiris Niemi – Hannu Pääkkönen**, Time use changes in Finland in the 1980s. August 1990. 118 pp.
175. **Väinö Kannisto**, Mortality of the elderly in late 19th and early 20th century Finland. August 1990. 50 pp.
176. **Tapani Valkonen – Tuija Martelin – Arja Rimpelä**, Socio-economic mortality differences in Finland 1971-85. December 1990. 108 pp.
177. **Jaana Lähteenmaa – Lasse Siurala**, Nuoret ja muutos. Tammikuu 1991. 211 s.
178. **Tuomo Martikainen – Risto Yrjönen**, Vaalit, puolueet ja yhteiskunnan muutos. Maaliskuu 1991. 120 s.
179. **Seppo Laaksonen**, Comparative Adjustments for Missingness in Short-term Panels. April 1991. 74 pp.
180. **Ágnes Babarczy – István Harcsa – Hannu Pääkkönen**, Time use trends in Finland and in Hungary, April 1991. 72 pp.
181. **Timo Matala**, Asumisen tuki 1988. Kesäkuu 1991. 64 s.

Kuvailulehti

Julkaisija
Tilastokeskus
Annankatu 44
00100 Helsinki puh. (90) 17 341

Julkaisun päivämäärä
14.6.1991

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)
Timo Matala

Julkaisun laji
Erillisteos

Toimeksiantaja
Tilastokeskus

Toimielimen asettamispyynti

Julkaisun nimi
Asumisen tuki 1988

Julkaisun osat

Tiivistelmä
Selvityksessä tarkastellaan kotitalouksien asumismenojen alentamiseen tähtäävän tuen jakautumista vuonna 1988 ja siinä tapahtuneita muutoksia vuoteen 1985 verrattuna. Tälle aikavälille osui rahamarkkinoiden vapautuminen ja asuntohintojen voimakas nousu.

Asumisen tukimuodoista on tarkasteltavana asumistuki, asuntolainojen alikorkotuki ja asp-korkotuki sekä korkojen verovähennysetuus. Selvitys perustuu tulonjakotilaston aineistoon, jossa on noin 12 200 kotitalouden tiedot. Taustatietoina on käytetty mm. elinvaihe-, tulo-, alue- ja sosioekonomista luokitusta.

Asumisen tuki jakautui vuonna 1988 aiempaa nuoremmille ja pienituloisemmille kotitalouksille. Nuoret lapsiperheet, pariskunnat ja yksinasuvat saivat aiempaa suuremman osuuden kaikista tukimuodoista. Eryteisesti korkovähennysetuus jakautui lisäksi melko selvästi aiempaa pienituloisemmille kotitalouksille. Muutokseen oli lähinnä syynä lainamarkkinoiden vapautuminen, joka mahdollisti aiempaa pienituloisempien lainansaannin ilman etukäteissäätämistä tai omarahoitusosuutta. Kysynnän kasvaessa myös asunnot kallistuivat ja lainamäärät kasvoivat. Verotuki kasvoi tarkasteltavana aikavälinä muita tukimuotoja enemmän.

Avainsanat (asiasanat)

Asumisen tuki, asuntomarkkinat, korkovähennykset, asumistuki, aravalainat, asp-tuki

Muut tiedot

Sarjan nimi ja numero
Tutkimuksia 181

ISSN
0355-2071

ISBN
951-47-4588-4

Kokonaissivumäärä
58

Kieli
Suomi

Hinta
65 mk

Luottamuksellisuus
Julkinen

Jakaja
Tilastokeskus
Annankatu 44
00100 Helsinki puh. (90) 17 341

Kustantaja
Tilastokeskus



Asumisen tuki 1988

Timo Matala



Raha- ja asuntomarkkinamurros 1980-luvun loppupuolella asetti ensiasunnonhankkijat ja asunnonvaihtajat uuteen tilanteeseen. Tämä selvitys tarkastelee asuntopoliittisen tuen jakautumista vuonna 1988, jolloin rahamarkkinat olivat vapautuneet ja asuntojen kysyntä ja hinnat voimakkaassa nousussa. Tuen jakautumista verrataan vuoteen 1985. Kotitalouksien asumismenoja alentavasta tuesta on mukana asumistuki, korkotuki ja korkojen verovähennysetuus.

Julkaisujen myynti:

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
(90) 17 341

Försäljning:

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
(90) 17 341

Hinta - Pris

65 mk

ISSN 0355-2071
ISBN 951-47-4588-4